Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 254/1249 | Łódź, Poniedziałek 7 listopada 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, יב מרחשון תרפ"ח | Nr. 254/1249

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

באהן-טאריף ווערט געהעכערט

בעראטונג פון פ.פ.ס.׳ישער הויפט-ראט.

העכערונג פון באהן-טאריף.

ווארשא, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) פון 1-טען יאנואר 1928 ווערט געהעכערט דער באהן-טאריף.

איין קילאמעטער פאהרען וועט בערעכענט ווערען אנשטאט 5 מיט א האלבען גראשען מיט 6 גראשען. פאר א רייזע העכער פון 300 קילאמעטער ווערט דער טאריף געהעכערט ביז 4 גראשען.

חוץ דעם וועט מען נאך דארפען צאהלען א ספעציעלען אפצאהל פאר סטאציע-הוצאות, אונאפהענגיג דערפון וויפיל קילאמעטער מ׳פאהרט.

פ.פ.ס. בעראט זיך

וועגען אקטועלע מלוכה׳שע ענינים.

ווארשא, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין פערבאנד פון די באהן-ארבייטער האבען זיך היינט אנגעהויבען די בעראטונגען פון הויפט-ראט פון פ.פ.ס.

אויף דער טאג.ארדנונג געפינט זיך: 1) די פאליטישע לאגע פון דער מלוכה, 2) די בעציהונג פון פ.פ.ס. צו דער רעגירונג, 3) זעלבסטפערוואלטונג - ענינים און 4) די וואהל-טאקטיק.

די בעראטונג האט געעפענט דאשינסקי, וועלכער איז שארף ארויסגעטראטען געגען דער איצטיגער רעגירונג.

וועגען דער פאליטישער לאגע האט רעפערירט בארליצקי.

די דיסקוסיע ארום בארליצקי׳ס רעפעראט איז נישט פערענדיגט געווארען.

לסוף האט מען איבערגעלייענט דעם פראטעסט-בריף פון מאראטשעווסקי׳ן צום הויפט-ראט. מארגען וועט דער פראטעסט בעטראכט ווערען.

געהעכערט שכירות פאר רבנים אין ליטע.

קאוונע, (יט"א) דער מיניסטארען-קאבינעט האט אסיגנירט אויפ׳ן צווייטען העלפט פון 1927-טען יאהר נאך 25 טויזענד ליט אויף שכירות פאר רבנים, ד. ה. אז אנשטאט די 12 ליט (1 דאלאר 20 צענט) וועלען די רבנים איצט בעקומען 36 ליט א חודש.

די יובילאי-פייערונגען פון דער באלפור-דעקלאראציע אין בולגאריען.

סאפיא, (י.ט.א.) צום 10-יעהריגען יובילאי - פון דער באלפור-דעקלאראציע איז אין דער היגער גרויסער סינאגאגע פארגעקומען א פייערונג. אין דער פייערונג האט זיך בעטייליגט א גרויסער עולם, פארשטעהער פון דער יודישער קאנסיסטאריע, דער רב הכולל פארשטעהער פון פערשידענע דעלעגאציעס א. א. וו.

צוטרויי פאר וויטאס׳ן

דריקט אויס „פיאסט"-צוזאמענפאהר אין ווארשא.

ווארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז דא פארגעקומען דער וואיעוואדישער צוזאמענפאהר פון „פיאסט", אויף וועלכען עס זענען געוועזען אנוועזענד 320 דעלעגאטען.

ס׳איז אויסגעדריקט געווארען צוטרוי וויטאס׳ן.

שווערע לאגע פון העבּרעאישען שול-וועזען אין ארץ-ישראל.

ירושלים. (י.ט.א.) דער בילדונגס-דעפארטאמענט פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג האט זיך געווענדעט צום ציוניסטישען עקזעקוטיוו מיט א פארשלאג וועגען בעשטימען דעם בודזשעט פון העבּרעאישען שול-וועזען אין דער הויך פון 67,000 פונט. די קאנפערענץ פון די העבּרעאישע לעהרער פון גאנץ ארץ-ישראל האט ארויסגעלאזט א הייסען אויפרוף צו דעם יודישען פאלק אין ארץ-ישראל און אנדערע לענדער, אין וועלכען עס ווערט געפאדערט צו שאפען מיטלען, וואס זאלען ערמעגליכען דאס פארטזעצען די בילדונגס-ארבייט אין ארץ-ישראל אויף נארמאלע יסודות.

דער פאמיליע שיפלינגער, צוליב׳ן טויט פון

חיים אבא שיפלינגער נ. ע.

דריקט אויס דעם טיפסטען בייליד

פאמיליע פוקס און בריטמאן. 168

יוד. געפליגעל-הענדלער-פעריין אין לאדז, פאמארסקא 17

מיר מאכען בעקאנט, אז אין הסכם מיט׳ן וואונש פון ראבינאט און לויט׳ן בעשלוס פון דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון דעם 6-טען ה. ח.

איז פערבאטען צו האנדלען מיט פרעמדע שחיטה.

מיר מאכען דעריבער אויפמערקזאם אלע געפליגעל-הענדלער אויף דעם דערמאהנטען בעשלוס און ווארנען, אז אין געגענפאל וועלען געגען די יעניגע אנגענומען ווערען די שטרענגסטע מיטלען.

גלייכצייטיג בעטען מיר אלע ווארשטען-מאכער צו קויפען הויטען און בייליקעס, נור ביי די פערזאנען, וועלכע וועלען פארשטעלען א לעגיטימאציע פון אונזער פעראיין בעשטעטיגט דורכ׳ן היגען ראבינאט, דען נאר פאר די יעניגע זענען מיר פעראנטווארטליך, אז זיי האנדלען נישט מיט קיין פרעמדע שחיטה.

167 מיט אכטונג די פערוואלטונג.

בייליד!

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען בייליד אונזער געעהרטען פערוואלטונגס-מיטגליד ה׳ שמואל האכענבערג און פאמיליע, צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער איינציגען זוהן

פנחס נ. ע.

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג פון „לינת החולים"

לאדז, פאלודניאווא 19. 157

א לערן - יונגעל

צו שמוקלער-ארבייט ווערט געזוכט געגען באלדיגע צאהלונג ביי

י. לאסמאן, קילינסקי 40. 162

סוויטער-ארבייטער

ווערען געזוכט ביי ה. גרינבערג, קילינסקי 34. 169

עס קאן זיך מעלדען א קוואליפיצירטער ארבייטער מענער-בעשטעלט

ביי ברענהאלץ, פאלודניאווא 6. 156

לעכער

צו נעהען אויף דער מאשין ווערען אנגענומען ביי

ג. נארדמאן

29 צעגעלניאנא 29

פאר

אווענד-שפראך-קורסען עמיגראנטען

ביי דער יוד. צענטראלער עמיגראציע-געזעלשאפט („יעאס")

עמיגראנטען, וואס ווילען פאהרען קיין ארגענטינע, אורוגוויי, טשילי, פערו. פאראגוויי, מעקסיקע, קובא און אנד. לענדער פון צענטראל-אמעריקע, מוזען כאטש א ביסעל קענען

די שפאנישע שפראך.

פאר די עמיגראנטען, וואס פאהרען אין די פעראייניגטע שטאטען, אויסטראליען, דרום-אפריקע און קאנאדע, איז נוצליך

די ענגלישע שפראך.

פערשרייבט אייך אויף אונזערע קורצטערמיניגע אווענד-קורסען פאר די דאזיגע שפראכען.

איינשרייבען קאן מען זיך טעגליך אין דער ביורא פון דער עמיגראציע-געזעלשאפט, פאלודניאווא 8, פון 10 ביז 3 ביטאג און פון 7½ ביז 9 אין אווענד, חוץ פרייטאג און שבת. 158

דאמען-שניידער, האללא!!!

דינסטאג, דעם 8. ה. ח. 8 א זייגער אווענד קומט פאר

א פערזאמלונג

פון דאמען-פאך. ח׳ פישער וועט איבערגעבען א בעריכט פון שטרייק און האט זעהר א דרינגענדע מיטטיילונג.

קומט פינקטליך, ווייל ס׳איז דא וויכטיגעס צו בעהאנדלען.

אכטונג, מאגאזין-שניידער! אין דער פראגע פון פאטענטען ווערט איהר אויפגעפאדערט צו קומען אין פעראיין וועגען אינפארמאציעס.

פערוואלטונג פון מאגאזין-שניידער

אלעע 1. מאי 2. 164

קוואליפיצירטע

דזשאגאט וועבער-געזעלען

אויף קילים-דעקען ווערען געזוכט ביי

שיליט & קרישטאל, פעטריקויער 28 160

גוטע קוואליפיצירטע וואטענע

קאלדרעס-נייהערינס

ווערט פון זאפארט געזוכט.

שטענדיגע ארבייט געזיכערט מיט גוטע בעדינגונגען.

צו מעלדען זיך אין די פאלגענדע פירמעס:

שייבע, צעגעלניאנא 30,
קאפלאוויטש, פעטריקאווער 21,
שילסקי, נאוואמיעסקא 20,
גלאבוס, פעטריקאווער 37,
שייבע, אגראדאווא 1. 165

נויטיג א שותף

צו א דאמען-קאנפעקציע פראנטאווע געשעפט. דער פונקט איז דער בעסטער הענדלער-צענטרום אין דער שטאט, ווי אויך אויף איין בראנזשעס, מיט דאמען-היטען איז אויך זעהר פאסענד. מיט ווייניג קאפיטאל קען מען צו טרעטען. אפערטען אונטער „שותף".

אכטונג, דאמען-שניידער-ארבייטער פון פראווינץ!

ס׳נויטיגען זיך דאמען-שניידער-ארבייטער אין לאדז.

צו מעלדען זיך יעדען אווענד פון 9 ביז 11 א זייגער אין שניידער-מייסטער-פעראיין, פעטריקאווער 20. 166

ליטע געהט אויף צוריק.

קאָוונער רעגירונג שטעלט צוריק דעם צאַרישען געזעץ וועגען „קאָראָבקע“.

קאָוונע. (י.ט.א.) דער רעפערענט פאַר רעליגיעזע אַנגעלעגענהייטען גלח ווייטעקענטיס האָט פערעפענטליכט אַ רייה אַלטע צאַרישע געזעצען וועגען דער רעגולירונג פון די יודישע ענינים, וועלכע דער רעפערענט האַלט פאַר גילטיג עד-היום. צווישען די תקנות געפינט זיך אויך דער פונקט פון געזעץ, וואָס פיהרט איין די טרויעריג בעריהמטע קאָראָבקע. וועלכע איז ביי יודען אַזוי פערהאַסט.

קאָנגרעס פון ליטווישע עמיגראַנטען.

ריגאַ, 6. (ספּ. טעל.) דאָ האָט זיך געעפענט דער קאָנגרעס פון די ליטווישע עמיגראַנטען. אַלס געסט זענען פערטרעטען סאָציאַל-דעמאָקראַטישע דעפוטאַטען פון עסטלאַנד און דעפוטאַט פאָלאַקעוויטש פון פוילען.

די זיצונג האָט געעפענט דער ס. ד. דעפוטאַט פלעטשקאַיטקיס, אָבגעבענדיג כבוד די אומגעקומענע פון וואַלדעמאַרס טעראָר אין ליטע. ער האָט ווייטער ערקלערט, אַז דער קאָנגרעס דאַרף געפינען מיטלען, כדי אַ סוף צו מאַכען צו וואַלדעמאַרס הערשאַפט. בעגריסונגס-רעדעס האָבען געהאַלטען די פאָרשטעהער פון עסטלאַנד און לעטלאַנד און דעפ. פאָלאַקעוויטש פון פוילען.

10 יאָהר סאָוועט-רוסלאַנד.

צו די פייערונגען זענען געקומען 20 טויזענד דעלעגאַטען.

מאָסקוואַ, 6. (ספּ. טעל.) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 10-יעהריגען יובילעאום פון דער רוסישער ראַטען-רעפובליק, איז די שטאָט דעקאָרירט געוואָרען מיט רויטע פאָהנען, בילדער און טראַנספּאַראַנטען. צו דער אָפיציעלער פייערליכקייט, וועלכע וועט זיך אָנהויבען מאָרגען, זענען געקומען 20 טויזענד דעלעגאַטען פון אַלע סאָוויעטישע רעפובליקען און 1500 פאָרשטעהער פון אויסלענדישע קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציעס. די פייערליכקייטען וועלען פאָרקומען אין אַ געוואַלדיגען פערנעהם. אַזעלכע פייערונגען וועלען אויך פאָרקומען אין אַלע אַנדערע שטעט פון רוסלאַנד.

אַמנעסטיע אין רוסלאַנד

מאָסקווע, 6 (ספּ. טעל.) דער ראַט פון די פאָלקס-קאָמיסאַרען און ראַטען-פערבאַנד האָט געכטען פערעפענטליכט דעם אַמנעסטיע-אַקט. די פער'משפט'ע צום טויט איז די שטראָף פערביטען געוואָרען אויף 10 יאָהר טורמע און קאָנפיסקירען דאָס פערמעגען, די וועלכע האָבען אורטיילען איבער 1 יאָהר ווערט די שטראָף געשענקט, אויב זיי זענען שוין אָפּגעקומען צוויי דריטעל פון זייער שטראָף. פער'משפט'ע ביז 6 חדשים וועלען אינגאַנצען בעפרייט, אַרבייטער, רויטע אַרמייצעס און רויטע מאַטראָסען, וועלכע זענען פער'משפט אויף שטראָפען ביז 1 יאָהר ווערען גלייך בעפרייט, עס ווערען בעפרייט אַלע אָנגעשטעלטע, וועלכע זענען פער'משפט געוואָרען פאַר קאָנטר-רעוואָלוציאָנערע טעטיגקייט ביזן 1 יאַנואַר 1923. די פער'משפטע דורך ג. פ. או ווערען בעפרייט נאָכ'ן אָפּקומען צוויי-דריטעל פון זייער שטראָף.

די אַמנעסטיע איז נישט חל אויף די טעטיגע פּאָליטישע טוער, וועלכע שטרעבען אומצוּוואַרפען די סאָוויעטישע אָרדנונג, פאַר לאַפּאָוניקעס און דעפראַודאַנטען. די אַמנעסטיע בעפרייט אויך אַלע אָרימע פון די שטראָפען, וועלכע זענען אויף זיי אַרויפגעלעגט געוואָרען דורך דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט.

באַהן-קאַטאַסטראָפע ביי מאָלאָדעטשנאָ מיט מענשליכע קרבנות.

וואַרשאָ, 6. (טעלעפאָניש). אויף דער סטאַציע מאָלאָדעטשנאָ איז עהערנעכטען אַ פאַסאַזשיר-צוג, וואָס איז נעגאַנגען פון ווילנאָ אַרויפגעפאָהרען אויף אַ מאַנעווירענדען צוג. די לאָקאָמאָטיוען און 16 וואַגאָנעס זענען צושמעטערט געוואָרען. 9 פערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען, פון זיי 5 שווער. די פערוואונדעטע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל קיין מאָלאָדעטשנאָ.

יאַפּאַן איטאַליעניזירט זיך...

טאָקיאָ, 6 (ספּ. טעל.) די יאַפּאַנישע מאַכט האָט פונאַנדערגעלאָזען די יאַפּאַנישע פּויערים-פּאַרטיי. די פּאַרטיי איז פונאַנדערגעלאָזען געוואָרען צוליב דעם וואָס זי פיהרט אַ קאָמוניסטישע טעטיגקייט. די מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג זענען אַרעסטירט געוואָרען.

אימיגראַציע און עמיגראַציע אין א"י.

ירושלים, 6 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) לויט אָפיציעלע סטאַטיסטישע ידיעות זענען אין פערלויף פון חודש סעפּטעמבער איינגעוואַנדערט קיין ארץ-ישראל 362 פערזאָן; אויסגעוואַנדערט האָבען 793 פערזאָן.

אין חודש אויגוסט האָבען איינגעוואַנדערט 283 פערזאָן, אויסגעוואַנדערט – 748 פערזאָן.

אויסוואַנדערונג פון סיריען.

ביירוט, 6 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין פערלויף פון חודש סעפּטעמבער האָבען אויסגעוואַנדערט פון סיריען 4373 פערזאָן, דערונטער 758 פון לבנון.

שניי זאַווערוכעס אין רוסלאַנד

מאָסקוואַ, 6 (ספּ. טעל.) איבער טווער איז דורכגעגאַנגען אַ געוואַלדיגע שניי-זאַווערוכע, וועלכע האָט געדויערט 25 מינוט, די שאָדענס זענען גרויס, פיל דעכער זענען אַראָפּגעריסען געוואָרען, עטליכע פאַבריקס-קוימענס זענען איינגעפאַלען, די עלעקטרישע בעלייכטונג איז צושטערט.

Dr HELLER
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגן אויף
2 נאַוואַט 2
נעמט אָן ביז 10 פריה, 1—
און פון 4—8 אָוו. פאַר פרויען
ספּעציעל פון 4—5 נאָכמ. 884

איבערגעריסען די אונטערהאַנדלונגען

צווישען סאָוויעט-רוסלאַנד און ליטאַ.

לאָנדאָן. 6. (ספּ. טעל.) „דיילי-מייל“ מעלדעט, אַז די האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען צווישען די סאָוויעטען און ליטע זענען איבערגעריסען געוואָרען.

פייערונגען אין רומעניען

ווערען צוגעגרייט צום אנקומען פון פּראָפ. חיים ווייצמאַן.

בוקאַרעשט, 6 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) דעם 30 נאָוועמבער קומט קיין רומעניען דער פּאַרזיצענדער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פּראָפ. חיים ווייצמאַן.

ס'ווערען געמאַכט גרויסע פּאָרבערייטונגען איינצואָרדענען פאַר דעם חשוב'ן גאַסט אַ פייערליכען קבלת-פנים.

ס'איז צו דעם צוועק געשאַפען געוואָרען אַ ספּעציעלער קאָמיטעט.

דר. ווייצמאַן וועט אויך בעזוכען צו אָפיציעלע רומענישע קרייזען. די באַלפור-פייערונג זענען ספּעציעל אָפּגעלעגט געוואָרען אויפ'ן 2-טען דעצעמבער.

אין דערזעלבער צייט וועט זיך אָנהויבען אַ גרויסע קאַמפּאַניע אין רומעניען לטובת דעם קרן-היסוד.

דעם 4, 5 און 6-טען דעצעמבער וועט פאָרקומען די קאָנפערענץ פון די רומענישע ציוניסטען.

פּראָפ. חיים ווייצמאַן אין בערלין

וועט אָנקומען אין מיט'ן חודש נאָוועמבער.

בערלין. 6 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) ד"ר חיים ווייצמאַן ווערט דאָ ערוואַרט אין מיטען פון חודש נאָוועמבער.

די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין דייטשלאַנד און די בערלינער ציוניסטישע פעראייניגונג גרייט צו פאַר דעם גאַסט אַ פייערליכען קבלת,פנים, וועלכער וועט פאָרקומען דעם 17. נאָוועמבער.

פראַנצויזישער אמבאַסאַדאָר אין וואַרשאַ

זאָל בעקומען אַנ'אַנדער אַמט.

פּאַריז, 6 (ספּ. טעל.) „האַוואַס“-אַגענטור מעלדעט, אַז דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר אין וואַרשאָ לאַראַש ווערט אַרויסגערוקט אַלס קאַנדידאַט אויפ'ן אַמט פון פראַנצויזישען אַמבאַסאַדאָר אין רוים. אויב אַמבאַסאַדאָר לאַראָש זאָל אָפּפאָהרען פון וואַרשאָ וועט זיין אָרט פערנעהמען דער פראַנצויזישער געזאַנדטער אין קאָפּענהאַגען הערמיט.

איינגעפאַלען א סופיט

137 דער'הרג'עטע און 200 פערוואונדעטע פרויען.

לאָנדאָן, 6 (אַטע) אין אַ פּאָרשטאָט פון שאַנכאַי איז געשעהן אַ קאַטאַסטראָפע, וועלכע האָט געקאָסט זעהר אַ סך קרבנות. אויף אַ פערזאַמלונג פון אַרבייטערינס אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, וועלכע איז פאָרגעקומען אין אַ זאַל פון קינאָ איז איינגעפאַלען דער סופיט 137 פרויען זענען דער'הרג'עט געוואָרען, 200 שווער-פערוואונדעט. אין דער רעטונגס-אַקציע האָט אַנטייל גענומען מיליטער. צווישען די טויטע געפינט זיך נאָר 1 מאַנספּערשוין.

דאָס קאַסינאָ אין מאָנטע-קאַרלאָ

געפינט זיך אין אַ שווערער פינאַנציעלער לאַגע.

פּאַריז, 6 (ספּ. טעל.) פון מאָנטע-קאַרלאָ מעלדעט מען, אַז דאָס בעריהמטע קאַסינאָ געפינט זיך אין זעהר שווערע פינאַנציעלע בעדינגונגען. די אינסטיטוציע האָט לעצטענס אויסגעגעבען גרויסע קאַפּיטאַלען אויף נייע אינוועסטיציעס. אין דער נאָהענטסטער צייט וועט פאָרקומען אַ פערזאַמלונג פון די אַקציאָנערען, כדי צו פערגרעסערען דעם קאַפּיטאַל.

זאַל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
גאַסטראָלען פון די בעליבטע אַמעריקאַנער קינסטלער
אננא און היימאן יאקובאוויטש
היינט, מאָנטאָג, דעם 7. נאָוועמבער, 9 אין אָווענד
גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 ביז 2.50 זל.
דאָס חופה-קלייד
רעוויו-בילדער אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון סיגאַל, רעזשיסירט דורך היימאַן יאַקובאָוויטש. הויפּט-ראָלען: לידי—אַ. יאַקובאָוויטש; סאַלאָמאָן—ה. יאַקובאָוויטש
ס'נעהמען אַנטייל פרויען: בעזמאַן, זעווקינאַ, מאַכאַראָווסקאַ, פאָדערמאַן, מענער: אַריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פּאָליאַנסקי, צווייליך. מוזיקאַלישע לייטונג: י. זעלמאַן.
אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן. ביהנע-לייטער: מאַכאַראָווסקי.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע-זאַל.
אַנאָנס! אין פאָרבערייטונג מאַלי-דאַלי“, מאַשקע ווערט אַ כלה

שטיהל געבעטע
פערשידענע פאַסענער פון גאָבעלין, ווי אויך גוט לעדער און מאַראָקאָ-צעראַטע שטעהט אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל
ווי אויך טאַפּעציר - געגענשטענדען
קאַזשטקעס די נייעסטע פאַסענער, מאַטראַצען אין 3 גאַטונגען אויך בעקומט מען ביי מיר סאַלאָן-גאַרניטורען, אויף זייד-פּאַטעליקעס, ווי אויך גאַנדאַלקעס, קאָרט-טישלעך, רונדע טישלעך, פעלד-בעטען מיט ספּרענזשינעס, אויך שטיהל צום פאַלסטערן פאַר טאַפּעצירער פערשידענע פאַסענער פון בעסטען אויסאַרבייטען האַלץ
בעקאַנט איתר
— נאָר בי —
ג. לעווקאָוויטש, פּולנאַצנאַ 5.

אַנ'אינטערוויו מיט מ.מ.אוסישקין

וועגען דער שטאַט פון קאַנאַדער יודענטום.

ה' אוסישקין האָט נישט געוואָלט רעדען אויספיהרליך וועגען קאָנגרעס.

„דער קאָנגרעס — האָט ה' אוסישקין ערקלערט — האָט אונז געבראַכט אַזוי פיל ערגערנישען און יסורים, אַז ער האָט געקענט ברענגען פיל פּעסעמיסטישע געדאַנקען אפילו ביי אַזאַ בעגייסטערטען אָפּטימיסט ווי איך בין, בנוגע אונזער אידעאַל, אונזער אויפלעבונג און אויפבויאונג.

„און אויב דער קאָנגרעס האָט דאָך נישט געווירקט אין אַזאַ ריכטונג, האָבען מיר דאָס צו פערדאַנקען די יודען פון קאַנאַדאַ, וואָס דוקא אין דעם איצטיגען אַזוי קריטישען מאָמענט אין אונזער אויפבויאונגס-אַרבייט, ווען אונזער אידעאַל ווערט פערפלייצט אין אַ ים פון גלייכגילטיגקייט און אַפּאַטיע, דוקא אין אַזאַ שעת חירום האָבען זיך די קאַנאַדער יודען אויפגעהויבען צו אַזאַ הויכקייט אין זייער בעוואוסטזיין. אין זייער פאָרשטעהן זייערע פליכטען צו אונזער פאָלק און אונזער לאַנד, אַז זיי האָבען מיט גרויס בעגייסטערונג געמאַכט די גאולת-הארץ-אַקציע, צו וועלכע איך האָב זיי אויפגעפאָדערט.

„קאַנאַדער יודען האָבען זיך פערפליכטעט צו געבען דעם קרן קימת אַ מיליאָן דאָלאַר, אום ער זאָל פאַר דער סומע אויסלייזען אין ארץ-ישראל נאָך נייע בערך 50.000 דונאַם באָדען און זיי שטעלען אין בעזיץ פון יודישען פאָלק און זיי האָבען דעם קרן קימת אויף דעם חשבון שוין געגעבען מזומנ'ע 300.000 דאָלאַר.

„דאָס איז אַנ'אַקציע פון זעהר גרויסע בעדייטונג.

„ערשטענס: די גרויסע קאָלאָניזאַטאָרישע, עקאָנאָמישע און פּאָליטישע בעדייטונג פון אָט דער אַקציע;

„צווייטענס: איז די אַקציע זעהר אַ סימפּאַטאָמאַטישע און מען קען פון איהר זעהר פיל לערנען.

„מערקט אייך! אין קאַנאַדאַ זענען פאַראַן העכסטענס בערך 130,000 יודען, און דאָס בלויז אַזעלכע, וואָס „מאַכען אַנ'אַנשטענדיג לעבען“ ווי מען דריקט זיך אויס אין אַמעריקאַ. בכל אופן זענען זיי נאָך ווייט, ווייט פון האָבען צווישען זיך אַזעלכע רייכע יודען ווי די פעראייניגטע שטאַטען. די הכנסות פאַר דעם קק"ל אין קאַנאַדאַ זענען אין בעסטען פאַל געווען ביז איצט נישט מעהר ווי נעטאָ 25,000 דאָלאַר אַ יאָהר. און טראָץ דעם אַלעמען איז עס געווען גענוג, אַז איין מענש זאָל אויף זיי ווירקען אונטערנעהמען אַזאַ גרויסע אַקציע פאַר דעם קרן-קימת.

„און דעריבער האָט עס פּאַסירט, אַז אין דער געדריקטער שטימונג, וועלכע האָט געהערשט אויף דעם קאָנגרעס, אין די בעקאַנטמאַכונג וועגען דער קאַנאַדער אַקציע געווען דער איינציגער שטראַהל, וועלכער האָט אַלעמען ערמוטיגט. (ירושלים) ז. קאַטלער.

„נייער פאָלקסבלאַט"
לאָדז. 7 נאָוועמבער 1927.
לאָדז. 7 נאָוועמבער 1927.

איזען
ליבע און שנאה.

היינט ווערט צעהן יאָהר זינט ס'איז געשעהן די גרויסע איבערקעהרעניש אין רוסלאַנד.

אויב ס'זענען אין דעם אימפעט'דיגען גאַנג פון דעם צוואַנציגסטען יאָהרהונדערט דאָ היסטאָרישע דאַטען, און עס זענען פערצייכענט געוואָרען פיל אונגעהויער-וויכטיגע געשעהענישען, קאָן די אָקטאָבער-רעוואָלוציע אין רוסלאַנד נישט אויסגעמיטען ווערען, און סיי פאַר די עקסטרעמסטע געגנער איהרע ווי פאַר די אָנהענגער מוז זי בעצייכענט ווערען אַלס היסטאָרישע געשעהעניש פון העכסטען גראַד.

צעהן יאָהר עקזיסטענץ פון אַ פולשטענדיג נייעם עקסטרעמען רעזשים, צעהן יאָהר אויסהאַלטען די אַקטיווע און פאַסיווע שנאה פון אַ גאַנצער וועלט — דאָס איז שוין נישט קיין פערבייגעהענדער צופאַל, דאָס געהט שוין אַרויס פון עקספּערימענטען-גרעניצען, און סיי סימפּאַטיקער, סיי אַנטיפּאַטיקער פון דער נייער אָרדנונג און סאָוויעט-רוסלאַנד מוזען מודה זיין, אַז מיר האָבען דאָ צו טון מיט אַ קראַפט, אַ סטאַביליזירטער (סטיכישע כּוחות האַלטען נישט אָן קיין יאָהרצעהנדליגער).

זעלבסטפערשטענדליך, אַז פאַר נאַטור-עקספּלאָזיעס איז קיינער נישט בעוואָרענט, און אַזוי-ווי דאָס רוסישע פאָלק האָט ביי דעם אומגליקליכען אויסגאַנג פון קריג, געקאָנט אויפרייסען אין אַ רעוואָלוציאָנערען וויכער, אַזוי קאָן מען אויך נישט קאווירען, אַז די נאַטור פון דעם רוסישען מענשען קאָן ווידער אויסברעכען אין אַנ'אַנדער ריכטונג...

די האָפנונגען פון אייראָפּאַ, אין דער הינזיכט, ווערען אָבער וואָס אַ יאָהר, אַלץ מעהר אָפּגעשוואַכט, און דער פּאָליטישער קאַראַנטין ברענגט אויך צו אַ ווירטשאַפטליכען קאַראַנטין, וואָס פערשאַפט אונגעהויערע היזקות און ווירטשאַפטליכע קריזיסען אין דער גאַנצער וועלט.

די אויגען פון אַלע פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע מערק זענען געווענדעט אויף סאָוויעט-רוסלאַנד, און ביידע צדדים ליידען אונגעהויער, און קאָנען צו זיך נישט קומען — קאָנען בשום אופן זיך נישט אָפּבויען נאָר דער אימה'דיגער מלחמה-קאַטאַסטראָפע.

אייראָפּאַ און רוסלאַנד זענען פון שטענדיג אָן געווען צוויי כּוחות, וואָס האָבען זיך געמוזט געגענזייטיג ווירטשאַפטליך דערפּילען, און כּל זמן די האַנדעלשאַפט איז נישטאָ, קאָן מען אַפילו נישט טרוימען וועגען ברידערליכען וואוילשטאַנד.

און מחמת דעם טאַקי, ווייל האַנדעלשאַפט איז נישט קיין ברודערשאַפט מוז דאָך סוף כּל סוף געפונען ווערען דער קאָמפּראָמיס-וועג דערפאַר, אַז ביידע געגנערישע צדדים זאָלען זיך קאָנען פּיזיש, און ממילא, אויך גייסטיג, אויסלעבען.

אויך די פערביטערסטע געגנער מוזען אָנערקענען, אַז די סטאַלין-שיטה איז געווימאַסען בערעכטיגט, ווען איהר לאָזונג איז צו הערשען מיט אייזען און מיט ליבע.

אין די אומגעלומפּערטע צאַרישע צייטען האָט געהערשט אין רוסלאַנד אייזען מיט שנאה.

קאָן דאָך אַלץ נישט געענדערט ווערען מיטאַמאָל, הגם אין רוסלאַנד וויל מען גלויבען, אַז די סיסטעמען האָבען זיך אינגאַנצען געענדערט.

דער אייזערנער קולאַק, די געפּאַנצערטע פויסט רעגירט נאָך אומעטום, און צו ליבע פון מענש צו מענש, פון וועלט-אַנשויאונג צו וועלט-אַנשויאונג — אָט דערפון זענען מיר נאָך בכלל גאַנץ ווייט.

דערווייל אָבער — „ביז דער פעטער וועט מאָגער ווערען און דער מאָגערער וועט אַוועק'פּגר'ן" — איז נאָך לאַנג צו וואַרטען, און ביי פּיקוח נפשות איז כּדאי מ'זאָל געפינען אַ שכל'דיגען, מענשליכען אויסוועג!

מן.

פּאַניק אויפ'ן ים!

צום אונטערגאַנג פון דער „פּרינצעסין מאַפאַלדאַ".

(אַ בריף פון לאָנדאָן).

ווי איהר ווייסט שוין איז די שיף „פּרינצעסין מאַפאַלדאַ" אונטערגעגאַנגען אין אַ שטילען וועטער ביי אַ גרופּע אינזלען נעבען די ברעגען פון בראַזיליען, וואו דער ים איז געווענליך רוהיג. „פּרינצעסין מאַפאַלדאַ" איז געווען אַ שיף פון 23 טויזענד טאָן. דאָס איז געווען אַ שווימענדע שטאָדט מיט אַ בעפעלקערונג פון קרוב 2000 מאַן מיט אַ גאָרטען צו שפּאַצירען, מיט אַ רעסטאָראַן, מיט אַ באַסיין צום שווימען, אַ ווינטער-גאָרטען, מיט אַ טעגליכער צייטונג, די שיף האָט געהאַט אַ דאָפּעלטען באָדען, 9 אָבטיילונגען אין טריום, וואָס האָבען זיך הערמעטיש פערמאַכט. אויף דער שיף זענען געווען אַלע נייעסטע איינריכטונגען אויף צו רעטען די פּאַסאַזשירען: רעטונג-שיפלעך, וואָס האָבען געקענט אויפנעהמען אַלע פּאַסאַזשירען, און דאָך זענען פיל דערטרונקען געוואָרען, הגם דער ים איז געווען רוהיג און די אונטערגעהענדע שיף האָט זיך געהאַלטען 4 שעה אויפ'ן וואַסער.

אויף גרויסע פּאַסאַזשיר-שיפען, וואָס פאָהרען אויף ווייטע רייזעס מאַכט מען פון צייט צו צייט פּרוב-אַלאַרמען. אויף יעדער פון די 5 דעקען קלינגט דער עלעקטרישער גאָנג און דאָס בעדייט: „טוט אָן די רעטונגס-גאַרטלען און לויפט אויף דער אויבערשטער דעק". דאָרט, אויף דער אויבערשטער דעק שטעלט מען אויס די פּאַסאַזשירען אַזוי, אַז אין פאַל פון אַנ'אמת'ער געפאַהר זאָל יעדער וויסען, ביי וועלכער שיפעל ער דאַרף זיך שטעלען. און די פּאַסאַזשירען ווייסען שוין, אַז אין פאַל פון אַ געפאַהר דאַרפען זיי אַרויפוואַרפען אויף זיך וואַרימע קליידונג, אָנטון אַ פּראָפּענעם פּאַס, אויסטון די שטיוועל, אַרויסלויפען אויף דער אויבערשטער דעק און שטעלען זיך ביי זייער שיפעל, וואָס דער נומער פון איהר איז געצייכענט אין דער קאַיוטע. אַלץ איז פאָראויסגעזעהען, כּדי עס זאָל נישט זיין קיין פּאַניק.

און דאָך איז אויף דער „פּרינצעסין מאַפאַלדאַ" פאָרגעקומען אַ פּאַניק און די פּאַסאַזשירען זענען געשפּרונגען אין וואַסער, הגם די רוהיגקייט האָט געזיכערט אַלעמענס רעטונג. (ביים אונטערנעהענדען שיף זענען געשטאַנען פיער דאַמפער.

ס'זעהט אויס, אַז ס'איז נאָך נישט בעהערשט דער אָקעאַן און נישט די שרעקליכע ווילדקייט, וואָס בעהערשט אַ המון בעת אַ פּאַניק. „טיטאַניק", וועלכער איז אונטערגעגאַנגען, איז געווען נאָך גרעסער פון „מאַפאַלדאַ". ער האָט זיכער נישט געדאַרפט דערטרונקען ווערען און דאָך איז ער אונטערגעגאַנגען מיט זיינע 1500 פּאַסאַזשירען.

די פּאַניק אויף „פּרינצעסין מאַפאַלדאַ" האָט זיך אָנגעהויבען צווישען די עמיגראַנטען, וואָס זענען געפאָהרען קיין אַרגענטינאַ. אַזעלכע פּאַסאַזשירען איז געווען איבער 800. כ'בין אַמאָל געפאָהרען מיט די דאָזיגע עמיגראַנטען קיין דרום-אַמעריקאַ. נאָכמיטאָג פלעגען די פּאַסאַזשירען פון ערשטען קלאַס צוגעהען צום עק פון דער דעק פון וואַנען מ'האָט געזעהען דעם דריטען קלאַס. די עמיגראַנטען פלעגען צוליב שפּאַרזאַמקייט זיך אין וועג אָנטון די ערגסטע קליידער, און די אונטערשטע דעק האָט זיך אויסגעוויזען דעריבער ווי אַ גרויע מאַסע פון מענשען אין טראַנטעס. דער ווינט פלעגט אָנטראָגען דעם גערוך פון פיש, וואָס פרעגעלט זיך אין אייל, דעם גערוך פון שווייס און ענגשאַפט אויף דער אונטערשטער דעק האָבען זיך אַ גאַנצען טאָג געשטויסען מענשען פון אַלע עקען וועלט, וואָס זיי האָט פון דער היים אַרויסגעטריבען דאָס זוכען גליק אויף יענער זייט ים. נישט אַלע איז בעשערט געווען דאָס גליק צו געפינען, אָבער אויפ'ן שיף האָבען זיי עטליכע וואָכען געלעבט מיט דער האָפנונג.

ס'האָט זיך געפיהלט, אַז די מענשען האָבען איבערגעלאָזט זייער היים מיט אַ וועהטאָג. אָט זיצט אַ פרוי, זעהט אויס אַנ'איטאַליענערין, זי האָט אַרויסגעצויגען פון אונטער'ן קלייד אַ זאַק, אַרויסגעטרייסעלט פון איהם אַ ביסעל ערד, וואָהרשיינליך פון די נאָהנטע קברים, אַ טרייסעל געטון אויפ'ן האַנט, ווי עס טוט אַ פויער, וואָס פּרובט גערשטען. זי האָט אָנגעקוקט די ערד, מיט ליבע עס צוריק אַריינגעשאָטען אין זאַק. אַרום האָבען געשפּילט די קינדער, די מענער זענען פון פריה ביז אויפדערנאַכט געלעגען אויף די קאַנאַטען, פון צייט צו צייט פלעגען זיי אַרויסקריגען פון זייערע קנוילען ביליגע גראַמאָפאָנען און דאַן האָט מען געהערט דאָס סקריפּען אויף פערשידענע שפּראַכען. די שפּאַניער האָבען פון פריה ביז ביינאַכט געשפּילט אין קאָרטען, דערביי איז די לינקע האַנט שטענדיג געלעגען אויפ'ן ברייטען פּאַס, אַזוי ווי זיי האָבען געזוכט דעם קלינגעל פונ'ם מעסער. אין אַ בעזונדערער גרופּע זענען געזעסען טערקען אין אָפּגעטראָגענע געלעלאַטשען, אין אָפּגעריסענע פּאַלטעס פון אייראָפּעאישען שניט, אין פערשמאָלצענע פעסקעס. זיי פלעגען אָפּזיצען די גאַנצע צייט אומבעוועגליך און זיך נאָר אויפהויבען צום עסען אָדער צו די תּפלות.

אונטען האָב איך געזעהען אַנ'אמת'ען ציגיינער. ס'האָט געמאַכט דעם איינדרוק, אַז ער האָט אַרומגענומען אַלע שרעק-ליאַלקעס אויף די פעלדער, און זיי זיך אָנגעטון.

נעבען איהם איז געזעסען אַ יונגערמאַן פיין אָנגעטון, אָבער צו לייכט פאַר'ן ים, אָהן אַ פּאַלטאָ. ער האָט געציטערט פאַר קעלט און פלעגט אָפּזיצען אַ ביסעל זיך אָנקוקען אויפ'ן ים און צוריק אַוועקגעהן אין דריטען קלאַס אָנצוואַרעמען זיך.

ס'איז געווען אויך אַנ'אויסגעהונגערטע טרופּע פון פראַנצויזישע אַקטיאָרען און אַקטריסעס, וואָס איז געפאָהרען אין דריטען קלאַס, מיט דער האָפנונג צוריק צו פאָהרען אין דער ערשטער, נאָכדעם, ווי זיי וועלען געפינען זייער גליק אין אַרגענטינאַ.

אָבער אַממערסטען זענען געווען איטאַליענער. פון אין דערפריה ביז אין אָוונד האָבען זיי געקוקט אויף דרום-מערב, אַהין וואו אין 16 טאָג אַרום וועלען זיי דערזעהען די אינזלען פון אַבראַליאָס, די ערשטע אָנזאָגער פונ'ם נעבענשטען לאַנד. ווען די שיף איז פאַרבייגעפאָהרען די דאָזיגע אינזלען, איז זיי שוין אַרויסגעפאָהרען אַנטקעגען אַ אַרגענטינער קאַראַנטין-שיף און אויף דעם דעק פון 3 קלאַס האָט זיך לויט דער פאָראָרדנונג פונ'ם דאָקטאָר אָנגעהויבען אַ רייניגונג פון די עמיגראַנטען. מ'האָט זיי געוואַשען, געקראַצט, געשוירען, ראַזירט. ס'האָט געטרויסט דער דיזענפעקציע אויווען, וואו מ'האָט דיזענפעקצירט די קליידער פון די עמיגראַנטען. די טראַנטעס, וואָס די עמיגראַנטען האָבען געטראָגען אונטערוועגס, פלעגען אַריינגעוואָרפען ווערען אין ים און אויף זיין אויבערפלעכע האָבען געשווימען פלאַנעלענע קליידלעך, וואַטאָווע מייטקעס, קאַצאַוייקעס מיט פוטער, זאָקען און די עמיגראַנטען האָבען זיך אָנגעהויבען בעווייזען אויפ'ן דעק ציכטיגע, אויסגעוואַשענע, ראַזירטע, אויסגעפּוצטע און דאָס בעסטע, וואָס זיי האָבען געהאַט!

און פון דעם מאָמענט אָן האָבען זיי שוין נישט אַראָפּגעלאָזט די אויגען פונ'ם אָרט וואו אַהין זיי פאָהרען.

דאָס איז אין אַלגעמיין אַ פאָלק אַ רוהיגעס, וואָס אונטערוואַרפט זיך יעדער פאָראָרדנונג. אַ מאָל צוקריגען זיי זיך ביי קאָרטען, ס'ענטשטעהט אַ טומעל, געפילדער, און ס'געניגט איין רוף פונ'ם קאַפּיטאַן-געהילף, אַז אַלץ זאָל זיך בערוהיגען.

און אָט די גוטמוטיגע מענשען פערוואַנדלען זיך אין אַ ווילדען פילקעפּיגען מאָנסטרום, אַז ס'ענטשטעהט אַ פּאַניק. קיין שום בעפעהל ווירקט נישט, ס'העלפט נישט אַפילו קיין שיסעריי, און אַ פּאַניק אויף אַ שיף מיט איטאַליענישע פּאַסאַזשירען איז נאָך שרעקליכער, ווייל דאָס זענען אַלץ מענשען מיט הייס בלוט, וואָס קען זיך נישט בערוהיגען דוקא דאַן, ווען די קאַלטע רוהיגקייט איז אַזוי נויטיג.

אין דעם ליגט די סיבה דערפון, וואָס בעת דער קאַטאַסטראָפע מיט דער „פּרינצעסין מאַפאַלדאַ" זענען אומגעקומען אַזוי פיל מענשען, הגם דער ים איז געווען אַזוי רוהיג, הגם די שיף האָט זיך נאָך געהאַלטען העכער 4 שעה אויפ'ן וואַסער און הגם דערביי זענען געשטאַנען 4 פּאַסאַזשיר-דאַמפער.

דיאָנאַ.

ד"ר. חיים ספּיוואַק.
דער פערשטאָרבענער גרויסער יודישער געלעהרטער.

אין דענווער (קאָלאָראַדאָ, אַמעריקאַ) איז אין עלטער פון 66 יאָהר געשטאָרבען דער יודישער געלעהרטער פּראָפעסאָר פון מעדיצין, פּובליציסט און פילאָלאָג דר. חיים ספּיוואַק (מעדיצינישע אַרטיקלען פון דר. ספּיוואַק זענען געווען געדרוקט אויך אין „נייעם פאָלקסבלאַט") דער פערשטאָרבענער איז געווען אַ גרויסער געלעהרטער און זעהר אינטערעסאַנטער מענש.

אין דער צוואה, וועלכע דער פערשטאָרבענער האָט איבערגעלאָזט, זאָגט ער אָן, אַז זיין קערפּער זאָל איבערגעגעבען ווערען צו אַ מעדיצינישען אינסטיטוט, וואו סטודענטען זאָלען איהם פאַלמעסען און שטודירען אויף איהם. דערביי זאָל געזאָרגט ווערען, אַז אַ גלייכע צאָהל סטודענטען פון יודען און נישט-יודען זאָלען קריגען די פּריווילעגיע צו שטודירען אויף זיין קערפּער. דערנאָך זאָל מען דעם סקעלעט, די ביינער, אָפּשיקען אין דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים, און דאָרט זאָלען די יודישע סטודענטען ווייטער אויף אים שטודירען, און דאָרט זאָל זיין געביין בלייבען.

אָט דאָ האָט איהר אין אַ „גוס-שאַלעכץ", ווי דער ענגלענדער זאָגט, דעם גאַנצען מערקווירדיגען מענשען וואָס איז געווען דר. ספּיוואַק: זיין אייביגע זאָרג איז געווען צו דינען צו זיינע מיטמענשען; זיין גאַנץ לעבען האָט ער דערויף געווידמעט, און די דאָזיגע מידה זיינע האָט ער איבערגעטראָגען אויך נאָכן טויט אויף ווי ווייט עס ליגט אין מענשליכע כּחות.

שעהן און רייך איז געווען זיין לעבען און שעהן און רייך איז אויך — זיין לעבען נאָכ'ן טויט.

דר. ספּיוואַק געהערט צו דעם ערשטען דור רוסיש יודישע אימיגראַנטען וואָס קען אָנגערופען ווערען דער בוי-ענדער דור. דאָס איז דער דור וואָס האָט אויפגעבויט די יודישע פּרעסע. אין אַמעריקאַ, די יודישע אַנשטאַלטען, די גרויסע יודישע אָרגאַניזאַציעס און געלייגט דעם פונדאַמענט פאַר'ן יודישען לעבען אויף יענער זייט ים.

דר. חיים ספּיוואַק האָט מיטגעאַרבייט נישט אויף איין געביט, נאָר מען קען זאָגען אויף די אַלע דערמאָנטע געביטען. ער איז געווען אַ שרייבער, האָט געאַרבייט אויפ'ן פעלד פון דער יודישער שפּראַך, האָט מיטגעהאָלפען אין דער בויאונג פון דער פּרעסע, זייענדיג אַליין דער רעדאַקטאָר און אַ מיטאַרבייטער אין „פאָרווערטס" און ער האָט אַליין, מיט די אייגענע הענד, אויפגעבויט אַנ'אַנשטאַלט וואָס איז איינער פון די גרעסטע און וויכטיגסטע וואָס די יודען אין אַמעריקאַ פערמאָגען — דעם דענווער סאַנאַטאָריום פאַר שווינדזוכטיגע.

געקומען קיין אַמעריקע איז דר. ספּיוואַק מיט דער ערשטער גרויסער כוואַליע פון יודישע אימיגראַנטען אין די אַכציגער יאָהרען. און געטריבען אַהין האָט איהם קודם כּל זיין רעוואָלוציאָנערע טעטיגקייט אין רוסלאַנד. ער איז געווען אַ רעוואָלוציאָנערער טוער אין זיין געבורט-שטאָדט קרעמענטשוג.

דאָ האָט זיך פאַר איהם אָנגעהויבען דאָס שווערע לעבען פון די ערשטע יודישע אימיגראַנטען.

ווען דר. ספּיוואַק איז געקומען קיין אַמעריקאַ איז ער שוין געווען אַ בחור'ל פון אַ יאָהר איין און צוואַנציג. דאָס הייסט, ער האָט געהאַט הינטער זיך אַ ערציהונג, וואָס ער האָט געקריגען אין הויז פון זיינע עלטערען, אַ פרום אָרטאָדאָקסיש הויז. פון זיין ערציהונג וואָס ער האָט געקריגען ביי זיינע עלטערען האָט ער פערמאָגט אַ גרויסען יודישען וויסען אין תּורה און תּלמוד. און אַלס צוגאָב דערצו — אַ גוואַלדיגע ליבע צום לערנען סתם. און די דאָזיגע אַלטע יודישע ליבע צום ספר האָט דער יונגער ספּיוואַק אין אַמעריקאַ איבערגעטראָגען צו וועלטליכער בילדונג, און ער האָט זיך גענומען שטודירען מעדיצין. אַרבייטענדיג ביי טאָג אין די שעפּער און אויפ'ן פעלד האָט ער ביינאַכט געלערנט, און אינ'ם יאָהר 1890, אַכט יאָהר נאָך זיין אָנקומען אין אַמעריקאַ, האָט ער שוין געענדיגט די דזשעפערסאָן מעדיצינישע שול. נאָכדעם איז ער געפאָהרען קיין בערלין זיך פערפאָלקאָמען אין זיין שטודיום, און ווען ער איז געקומען צוריק האָט ער אָנגעפאַנגען אַ גלענצענדע קאַריערע אַלס דאָקטאָר.

דר. חיים ספּיוואַק איז געווען די עסענץ פון ליבליכקייט. די ליבע … אַרויסגעשטראַהלט פון זיין גאַנצען וועזן. עס איז נישטאָ אַ מענש וואָס איז געקומען מיט איהם אין בעריהרונג, ציי נאָר אויף אַ קורצער ווייל'ע ציי אויף לאַנגע יאָהר, אַז ער זאָל נישט זיין בעגייסטערט פון דער טיפער און ליבער מענשליכקייט פון דר. ספּיוואַק. ער האָט אַלעמען בעצויבערט מיט זיין אונענדליכער גוטסקייט, מיט זיין פריינדליכקייט, וואָס האָט קיין גרעניץ נישט געהאַט.

אויף וויפיל ער האָט אַליין געטראַכט וועגען זיך און האָט אַנאַליזירט זיין אייגענע נשמה און זיין אייגענעם כאַ-

(ווייטער זעה 6-טע זייט).

7 מאנטאָג יב מרחשון תרפ"ט	נאָוועמבער זון-אויפגאַנג 6 14 זון-אונטערגאַנג 4.25 לענג פון טאָג 10.11

צוגאָב-פּאָבאָר.

(—) די אַדמיניסטראַטיווע אָפּטיילונג ביי'ם רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט מעלדעט אַז די צוגאָב-פּאָבאָר-קאָמיסיעס (טראַוגוטאַ 10) אַמטירט יעדען 12. און 28. פון יעדען חודש.

עס דאַרפען זיך שטעלען די פּאָבאָראָווצעס פון יאָהרגאַנג 1883—1906 איינשליסלעך, אַלע די וועלכע האָבען זיך נאָך נישט געשטעלט צום מיליטער. און ביי וועלכע, עס איז נאָך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער-דינסט.

עס דאַרפען זיך שטעלען יעדען 12-טען די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון דעם 2, 3, 5, 8, 9 און 11-טען פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט; אין יעדען 28-טען דאַרפען זיך צושטעלען צו דער קאָמיסיע די וועלכע וואוינען אויפן שטח פון דעם 1, 4, 6, 7, 10 און 12-טען פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט.

אויב אויף די טעג פון 12-טען און 28-טען פאַלט אויס אַ חגא, וועט די קאָמיסיע אַמטירען דעם צווייטען טאָג.

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) דיינט ביינאַכט דיזשורירען פּאָלגענדע אַפּטייקען: מ. עפּשטיין (פּעטריקאָווער 225), מ. באַרטאָשעווסקי (פּעטריקאָווער 95), מ. ראָזענבלום (ציגעלגאַס 12), גאַרפּיין (ווסכאָדניאַ 54), י. קאַפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15).

מעסער-שטעכער.

(§) אין רודאַ-פּאַביאַניץ האָט זיך נעכטען אַרום 5 אַ זייגער פאַרנאַכט אָפּגעשפּילט פאָלגענדע "בלוטיגע טראַגעדיע אויף אַ געוויסען סטעפאַן נאָוואַק (גאַראַפּוך גאַס 20) זענען אָנגעפאַלען אונבעקאַנטע באַנדיטען און מיט מעסערס איהם אַזוי צושטאָכען, אַז מען האָט איהם אין אַ גוסס'דיגען צושטאַנד געבראַכט קיין לאָדז אין שפּיטאָל. די פּאָליציי האָט אונטערגענומען ענערגישע שריט, כדי צו ענטדעקען די מערדערישע מעסער-שטעכערס.

גענעראַל-פערזאמלונג

ביי דער יוגענד-סעקציע ביי פּועלי-אמוני-ישראל.

מוצאי שבת איז אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' רויזמאַן, פאָרגעקומען דער המשך פון דער גענעראַל-פערזאַמלונג, אויף וועלכער ס'איז אָפּגעגעבען געוואָרען אַ בעריכט. נאָכ'ן אויסדריקען צוטרוי דער אַלטער פערוואַלטונג, איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ נייע פערוואַלטונג, וועלכע האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופן:

פּרעזעס — אַלטמאַן פּרץ, וויצע-פּאָרזיצער — ניסבוים און בערמאַן: סעקרעטאַרען — זילבערבערג און וואַלפיש קאַסירער — ח' פעלק.

מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג — גראָס, ראַבינאָוויטש, בוימגאַלד, בלאָהשטיין, פּיאָטרקאָווסקי, לענציקי, רויזמאַן, טאלמאַן, צעדערבוים, טאָהב, ראַוואַלסקי; קאַנדידאַטען: ראָטשטיין, מיאצער, טשעכאָטא;

רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: גאָלדשטיין, בלאָהשטיין.

„משמרת החולים".

אין דער נעכטיגער נאָטיץ וועגען דער נייער פערוואַלטונג פון „משמרת החולים" זענען אַרויסגעפאַלען די נעמען; מ. קאַנטאָראָוויטש, ש. ציצאווסקי, י. ל. קלאַנג און י. ה. שמאלעוויטש.

קאָנטראָלע פון רעזערוויסטען.

(מ) היינט, מאָנטאָג ד. 7. נאָוועמבער דאַרפען זיך שטעלען צו די קאָנטראָל-קאָמיסיעס פאָלגענדע רעזערוויסטען און לאַנד-שטורם (פּאָספּאָליטע-רושעניע).

רעזערוויסטען און לאַנדשטורם (פּאָספּאָליטע רושעניע) מיט געוועהר פון די קאַטעגאָריעס C A און C1 פון די יאָהרגענג 1901, 1899 און 1887 אַלע אָהן אונטערשיד, אונאָפּהענגיג פון דעם צי זיי האָבען זיך שוין אַמאָל צוגעשטעלט צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען צי נישט, און צי זיי האָבען שוין דורכגעמאַכט די מיליטערישע איבונגען.

רעזערוויסטען און לאַנדשטורם (קאַטעגאָריע C A און C1) פון די יאָהר-גענג 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 און 1898, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט צושטעלען צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אין די יאָהרען 1925 און 1926 און האָבען זיך דאמאָלס נישט צוגעשטעלט צוליב וועלכע ס'איז נישט איז סבה.

היינט, מאָנטאָג:

די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון פ. ק. או I (פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 2, 3, 5, 8, 9 און 11).

יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען Ra ביז Rh, אין די קאַשאַרען פון31-טען פולק. (קאָנסטאַנטינער 62).

יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען H, און Ch אויף לעשנאַ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פולק.)

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פ. ק. או. II פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 12

יאָהרגאַנג 1899 אויף קאָנסטאַנטינער 81, (קאָשאַרען פון 4 סאַניטאַרען באַאָן).

קאָמיסאַריאַט 4: יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען K ביז P אויף לעשנאַ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פולק).

מאָרגען, דינסטאָג:

די, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פ.ק. או I (פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען 2, 3, 5, 8, 9 און 11) יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען Ko ביז Rz אויף קאָנסטאַנטינער 62 (קאָשאַרען פון 31 פולק)

יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען I און J אויף לעשנאַ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פולק)

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון פ.ק.או I'. פּאָליציי קאָמיסאַריאַט 13 יאָהרגאַנג 1899 מיט די פאַמיליען-נעמען A ביז F אויף קאָנסטאַנטינער 81 (קאָשאַרען פון 4 סאַניטאַרען באַאָן)

פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט 4, יאָהרגאַנג 1901 מיט די פאַמיליען-נעמען R ביז Z אויף לעשנאַ 7/9 (קאָשאַרען פון 28 פולק)

די קאָנטראָל-קאָמיסיעס הויבען זיך אָן פּינקטליך 9 אין דערפריה. די רעזערוויסטען דאַרפען זיך צושטעלען פּינקטליך מיט זייערע מיליטערישע און פערזענליכע דאָקומענטען.

אַזוי זעהט נעבעך אויס די אַרבייט פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

דער קהלה-ראַט זאָל היינט בעשליסען פונאַנדערצולאָזען די קהלה.

צו דער נעכטיגער זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג זענען געקומען כמעט אַלע מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג.

נאָכדעם ווי פּרעזעס רוס עפענט די זיצונג, הויבט זיך אָן אַ וכוח אַרום דער טאָג-אָרדנונג און נאָך אַ האַלבע שעה אַמפּערען זיך, איז די טאָג-אָרדנונג פעסטגעשטעלט געוואָרען.

פּרעזעס רוס ענטפערט אויף אַנ'אינטערפּעלאַציע, וואָס איז געשטעלט געוואָרען אויף דער פריהערדיגער זיצונג, נאָך בעת ס'האָט געהערשט די מערהייט פון דער „אגודה" מיט די „אונפּאַרטייאישע", איז בעשלאָסען געוואָרען צו ברענגען קיין לאָדז דעם פּעטריקאָווער דיין ר' יעקעלע, אַז ער זאָל נאָכקאָנטראָלירען דעם עירוב, און אויף דעם איז דאַן אַסיגנירט געוואָרען 200 זל. דער דיין איז נישט געקומען, און די 200 זל. וואָס זענען דאַן אַרויסגעגעבען געוואָרען, געפינען זיך צו דיספּאָזיציע.

נאָכדעם האָט די אגודה אַריינגעטראָגען אַנ'אינטערפּעלאַציע וועגען 200 דאָלאַר וואָס זאָלען זיין צוגעזאָגט פאַר בעשטימען אַ געוויסען מורה-הוראה אַלס עטאַטאָווען.

די אינטערפּעלענטען בעהויפּטען, אַז דאָס געלד איז צוריקגעצאָהלט געוואָרען נאָכדעם ווי די בעשטימונג איז נישט פאָרגעקומען. זיי פאָדערען אָבער, אַז דער ענין זאָל אויסגעפאָרשט ווערען און די שולדיגע זאָלען צוגעצויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט האָט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז אַזוי ווי דער ענין זאָל האָבען געוועזן פאָרגעקומען נישט צווישען מיטגלידער פון דער קהלה - פערוואַלטונג, זאָל זיך די פערוואַלטונג מיט דעם ענין נישט בעשעפטיגען. דאַגעגען די דאָזאָרעס: ניימאַן, וואָידיסלאַווסקי, בערגער און ראַטמ. ווייצמאַן האָבען פערלאַנגט אַנ'אויספאָרשונג. צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצוועהלען אַנ'אויספאָרשונגס - קאָמיסיע פון 3 פערזאָן. די קאָמיסיע גופא איז אָבער נישט אויסגעוועהלט געוואָרען און די זיצונג, וואָס איז אַדורך זעהר שטורמיש איז אַרום האַלב 4 אַ זייגער געשלאָסען געוואָרען.

סאָציאַלע הילף.

(—) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער סאָציאַלער הילף-קאָמיסיע. ס'זענען בעטראַכט געוואָרען אַ רייה ווענדונגען און ס'זענען בעשטעטיגט געוואָרען סובסידיעס אויף קרוב 2.000 זל.

היינט-אַ זיצונג פון קהלה-ראַט

היינט מאָנטאָג האַלב 9 אין אָוועגט קומט פאָר אַ זיצונג פון קהלה-ראַט. אויפ'ן ערשטען פונקט פון טאָג-אָרדנונג שטעהט די פראַגע וועגען בעשטעטיגען די הוספות-אויסצאָהלונגען פאַר די קאָנטראָלערען פון עטאַט; און די פאָרשלאַגען פון דער פּועלי-ציון-פראַקציע וועגען אויסדריקען אונצוטרוי דער פערוואַלטונג, וועגען פונאַנדערלאָזען דעם קהלה-ראַט און סובסידיעס פאַר די יודישע וועלטליכע שולען. אַ חוץ דעם שטעהען אויף דער טאָג-אָרדנונג נאָך אַ רייה פראַגען ווי וועגען בעשטעטיגען נייע מורה הוראות א. אַנד. ס'איז אָבער פאָראויסצוזעהען, אַז צו די דאָזיגע פראַגען וועט נישט קומען.

געשלאָסען אַ שוהל.

קינדער, וואָס האַלטען נישט די צואה פון זייער פערשטאָרבענעם פאָטער.

אויף זשלאָנאַ 57 געפינט זיך אַ שוהל „אהל אברהם". די דאָזיגע שוהל איז געגרינדעט און אויפגעבויט געוואָרען דורך דעם פערשטאָרבענעם הויזוויירט משה דוד קאַלושינער, וועלכער האָט איבערגעלאָזען אַ צואה, אַז די שוהל איז פריי פון דירה-געלד, יעדעס יאָהר מוז פון די איינקונפטען פון דער שוהל 36 רובעל אַוועקגעגעבן ווערען פאַר'ן רב'ס תלמוד-תורה; זיינע יורשים איז פערוועהרט צו פערוואַלטען מיט דער דאָזיגער שוהל, זיי טאָרען אפילו נישט בעקומען קיין בחנם'דיגע פּלעצער. לויט דער צואה דאַרפען מיט דער שוהל פערוואַלטען געוועהלטע גבאים. אַזוי איז טאַקע געוועזן אַזוי לאַנג ווי ס'האָט געלעבט די פרוי קאַלושינער. אָבער איצט, האָבען די יורשים זיך אַרומגעזעהען, אַז מ'דאַרף נישט אַזוי שטאַרק זיך האַלטען אין אַ פאָטערס צואה. די זיהן פון ה' ק. מענדעל, ליפּא און יעקב האָבען אויף די היינטיגע ימים-טובים נישט צוגעלאָזען די גבאים, אַליין פערדונגען די שטעדט, צוגענומען דאָס געלד ווי אויך דאָס געלד פון די עליות און צום סוף די פאַריגע וואָך איינגאַנצען צוגעשלאָסען די שוהל. די אויפרעגונג צווישען די מתפללים פון דער-דאָזיגער שוהל איז זעהר אַ גרויסע. עס קומען פאָר אָפּטע סקאַנדאַלען, אָבער די ברידער קאַלושינער געהט דאָס נישט אָן. די שוהל איז ווייטער געשלאָסען.

זאל פילהארמאניע

דינסטאג, דעם 8-טען נאָוועמבער ד. י. האַלב 9 אַ זייגער אין אָוועגד איינציגער קאנצערט

פון יודישער טאַנץ-קונסט

אויף דער אייראָפּעאישער טורנעע פון

ברוך אגדתי

(פון ארץ-ישראל)

ערשטער יודישער באַלעט-קינסטלער, שאַפער פון דער יודישער באַלעט-קונסט. דירעקטאָר פון דער עקספּערימענטאַלער כאָרעאָגראַפישער סטודיע אין תל-אביב. מיט אנטייל: אַרטור באַלואַם (פּאַרטעפּיאַן), ביים קלאַוויר דיר. ט. רידער.

אין פּראָגראַם:

1) ר' יואל, פון ציקל: מלוה-מלכה, מוז. פון ענגעל, 2) ר' שכנא, מוזיק פון ענגעל; 3) יחיה, תימנ'ער לעגענדע, מוז. פון גנעסין; 4) דאָס אַראַבישע יפו, אָריענט. פאָלקס-מוזיק; 5) ר' מאיר, טאַנץ פון חסיד-למדן, מוזיק פון ענגעל; 6) ר' נטע, טאַנץ פון חסידי-עם-הארץ, פאָלקס-מוזיק

נעוויטעטן אין די פּראָגראַמען. בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע

ווייסער זאַל
„מאַנטיפעל"
43 זאַכאָדניאַ .43

„ארט"

אַרטיסטישער רעווי און קאַמער-טעאַטער

אונטער דער לייטונג פון
מ. בראָדערזאָן און ר. ראָזענטאַל

היינט און טעגליך:
2 פאָרשטעלונגען

אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען:
7.45 און 10 אַ זייגער אָוועגד

1 פּראָגראַם 1

א. נ.:
„גלאַט כשר"

מיניאַטורען פון: י. ל. פּרץ, א. גאָלדפאַדען, מ. קולבאַק, ה. לייוויק, י. טונקעל, י. אַבערזשאַנעק, ר. ראָזענטאַל, מ. בראָדערזאָן און אַנד.

די מוזיק אַראַנזשירט פון הענריך יאַבלאָן.

דעקאָראַציעס און קאָסטיומען זענען אויס געפּערט ! נט אין דעם אייגענעם טעאַטער ווערקשטעל

אַלע טאָג איז די קאַסע אָפען פון 12 ביז 1 און פון 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

ע. ליכטענשטיין און קאָמפּ.

די גרעסטע און גליקליכסטע קאָלעקטור אין פּוילען.

די פירמע עקזיסטירט פון 1835. די צענטראַלע פון דער פירמע געפינט זיך אין וואַרשאַ אויף מאַרשאַלקאָווסקאַ 146. 9 פיליעס זענען אויף דער פּראָווינץ, אין לאָדז — אויף פּעטריקאָווער 72.

די פּאָפּולאַריטעט פון דער מלוכה-לאָטעריע אין פּוילען האָט פיל צו פערדאַנקען דער פירמע, ליכטענשטיין און קאָמפּ., וועלכע האָט פערשטאַנען, אויף אַנ'אמת אַמעריקאַנישען אופן, אָנעקצושטעלען, ווי געהעריג, די רעקלאַמע פון דער לאָטעריע.

און אַ דאַנק דער פירמע איז דער געדאַנק פון שפּילען אויף לאָטעריע געוואָרען אַזוי פּאָפּולער; עס שפּילען מענשען פון פערשידענע שיכטען, איינציגע מיט די לעצטע פאַר זלאָטעס אויסצופּרובירען דאָס מזל: און אפשר? אפשר, וועלען די לעצטע פאַר זלאָטעס ברענגען גליק!

און אָפט-מאָל גליקט עס. די טאַבעלע געווינסען פון ליכטענשטיינס קאָלעקטור בעווייזט: איין געווינס פון 275,000 זלאָטעס; איין געווינס פון 250,000 זלאָטעס; איין געווינס פון 200,000; איין פון 150,000; 3 געווינסען צו 100,000 זלאָטעס; און עטליכע און צוואַנציג געווינסען פון 50,000 ביז 5,000 זלאָטעס. נישט אומזיסט ווערט ליכטענשטיינס קאָלעקטור אָנגערופען די „גליקליכסטע".

וועלענדיג צו הילף קומען די פּראָווינצער קליענטען, וועלכע ווילען בעקומען אַנ'אמת'ן „ליכטענשטיינס" אַ לאָטעריע-בילעט, שיקט די פירמע אַרויס אויף פּראָווינץ, ווי באַלד זי בעקומט דעם גענויעם אַדרעס און ווי עס ווערט איינגעצאָהלט אויף דער קאָנטאָ פון פ.ק.אָ. נומער 93-74 די געהעריגע סומע פאַר'ן לאָטעריע - בילעט, דעם בעשטעלטען בילעט.

עס נעהמט דער 1-טער קלאַס פון דער לאָטעריע. די ציהונג קומט פאָר דעם 10 און 11 נאָוועמבער. דאָס הויפּט-געווינס 650,000 זלאָטעס און אין אַלגעמיין דערגרייכט די געווינסען די סומע 20.000,000 זלאָטעס.

אַזוי ווי אַ העלפט פון די נומערען געווינען, און דאָס גליק פאָלגט ליכטענשטיינס קאָלעקטורע, פערשטעהט זיך, אַז מיט'ן גרעסטען ערפאָלג אַרבייט „ליכטענשטיין און קאָמפּ." קאָלעקטור-פירמע.

אין זוכען נאָכ'ן יודישען טאנץ.

ברוך אגדתי וועגען זיין קונסט.

דער בעריהמטער יודישער טאנץ-קינסטלער ברוך אגדתי, וועלכער וועט מאָרגען אויפטרעטען ביי אונז אין לאָדז, האָט אין א געשפרעך אין אונזער רע-דאקציע געטיילט זיך מיט זיינע ענ-שויאונגען אויפ'ן יודישען טאנץ.

אגדתי האָט טעאָרעטיש שטודירט אין רוסישען באלעט, ער איז א שילער פון בעקאנטען רוסישען באלעט - מייסטער אַרציבושעוו, ער איז אויך געווען טע-טיג 3 יאָהר אין אָדעסער שטאָטישען טעאטער. דערפון איז אָבער נישט גע-דרונגען, אז זיין אויפפאסונג פון טאנץ געפינט זיך אונטער דער השפעה פון דער רוסישער טאנץ-קונסט, ער איז אויך נישט בעאיינפלוסט פון דעם דייטשען אָדער שוועדישען באלעט, וועלכע האָ-בען אויף דעם געביט זעהר פיל געשא-פען, פון וועלכע אגדתי האָט פיל שטו-דירט.

אגדתי איז א זוכער, ער זוכט דעם וועג פון יודישען טאנץ, ער שטרעבט צו לעזען דאָס פּראָבלעם, וואָס א זוינס שטעלט דער יודישער טאנץ מיט זיך פאָר.

איך האָב שטודירט זאָגט אגדתי, די יודישע פאָלקס-טענץ, די חסידישע טענץ, אָבער אויך אין דעם האָב איך נאָר גע-פונען רמזים אויפ'ן פאָלקאָמענען יודישען טאנץ, די קווינטעסענץ זיינע דאַרף ערשט געפונען ווערען. דער יודישער טאנץ איז ענג פערבונדען מיט דער יודישער פּסיכאָלאָגיע. כּדי צו פערשטע-הען דעם תּמצית פון יודישען טאנץ, דאַרף מען איהם פערגלייכען מיט'ן טאנץ ביי נישט-יודען. ביים נישט-יודען געפינען די נשמה-בעוועגונגען אַנ'אויסערליכען אויסדרוק, ביים יודען — אַנ'אינערליכע: דער אריער, ווען די נשמה איז ביי איהם איבערפולט, זוכט ער דעם אינ-האלט אויסצוגיסען אין מעהר אָדער ווייניגער שטורמישע קערפערליכע בע-וועגונגען. דער יוד קאָנצענטרירט זיך אין זיך און וואָס העכער און טיפער עס זענען זיינע נשמה-איבערלעבענישען, אַלץ איינגעהאלטענער און צוריקגעהאל-טענער ווערט ער, ווען די נשמה דער-גרייכט דעם העכסטען עקסטאז, ווערט ער אינגאנצען סטאטיש, דער קערפער ווערט פאסיוו, בעת ביים נישט-יודען ווערט ער דעמאָלט אקטיוו. די נשמה-בעוועגונגען בעהערשען דעמאָלט אינ-גאנצען די בעוועגונגען פון קערפער.

אין דעם, מיינט אגדתי, ליגט דער מהות פונ'ם יודישען טאנץ, און דער קינסטלער זוכט צו געפינען די כאָרעאָ-גראפישע פערקערפערונג פאר דעם דאָ-זיגען מהות. אגדתי האלט איין עקס-פּערעמענטירען, כּדי צו דערגרייכען, אזוי צו זאָגען, צום אבסאָלוטען יודישען טאנץ, אין וועלכען די בעוועגונגען פון קערפער זאָלען זיין אין א האַרמאָניע מיט די בעוועגונגען פון שטענדיגער נשמה.

אין דער ריכטונג אַרבייט אויך די יודישע כאָרעאָגראפישע סטודיע אין תּל-אביב, מיט וועלכער אגדתי פיהרט אָן. אגדתי האָט דאָרט גרופּירט אַרום זיך 30 יונגע מענשען, וועלכע אַרבייטען אָהן מאטעריעלער פּראינטערעסירונג און זענען אויסשליסליך איבערגעגעבען מיט דעם שעהנעם געביט פון דער קונסט. אין דער סטודיע פיהרט אגדתי אדורך א רייהע עקספּערימענטען, וועלכע האָבען דעם צוועק צו שאפען דעם יודישען באלעט, וואָס זאָל אין פערשידענע אינ-דיווידועלע און קאָלעקטיווע פאָרמען אויסדריקען דעם יודישען טאנץ.

פערזאמלונג פון „טאז".

(—) שבת איז אין אייגענעם לאָקאַל (אנדזשעיא 1) אונטער'ן פאָרזיץ פון די-רעקטאָר פערעלמאן פאָרגעקומען די פאָרטזעצונג פון דער אלגעמיינער פער-זאמלונג פון „טאָז" אויף דער פער-זאמלונג האָט א גרויסען אָרט פערנומען די פראגע וועגען דער שפּראך, אין וועל-כער ס'דאַרף זיך פיהרען די טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט און וועגען דעם כאראקטער פון דער טעטיגקייט. די רעד-נער האָבען פאָרגעוואָרפען דער פער-וואלטונג, אז זי פיהרט זיך ביוראָקראַ-טיש און טוט גאָרנישט, כּדי צוציהען די ברייטע פאָלקס-מאסען, און צו פערוואנ-דלען די געזעלשאפט אין אַנ'אמת'ער פאָלקס-אינסטיטוציע, ווי זי דאַרף זיין. בעת די ויכּוחים זענען אריינגעטראָגען-געוואָרען א רייהע פאָרשלאגען אין דער ריכטונג. דער בעריכט איז בעשטעטיגט געוואָרען.

דער פאָרשלאג פון ה' שולמאן, אז יודיש איז די אָפיציעלע שפּראך פון דער געזעלשאפט איז אדורכגעפאלען, דאגעגען זענען אָנגענומען געוואָרען: דער פאָרשלאג פון ד"ר פעלדמאן, אז אַלע בעאמטע, דאָקטוירים, פלעגערינס א. א. וו. דאַרפען זיך מיט די קראנקע פער-שטענדיגען אויף יודיש און דער פאָר-שלאג פון ה' קאגאן, אז די בורכפיה-רונג, קאָרעספּאָנדענץ מיט יודישע גע-זעלשאפטען א. א. וו. ווערט געפיהרט אין יודיש.

ס'איז אָנגענומען געוואָרען דער פּרע-לימינאר-בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1927 מיט א פאָרשלאג פון ה' שולמאן, אז די נייע פערוואלטונג ווערט אויפגעפאָ-דערט אין פערלויף פונ'ם ערשטען קוואַרטאל 1928 י. צוזאַמענצורופען א פערזאמלונג, וואָס זאָל בעשטעטיגען דעם פּרעלימינאר-בודזשעט פאר 1928.

די פאָרשלאגען פון ה' טאבאקסבלאט, אז די פערוואלטונג זאָל די גאנץ אונ-בעמיטעלטע בעפרייען פונ'ם אָפּצאָהל אויף די זומער-קאָלאָניעס און איינאָר-דנען בעצאָהלטע קאָלאָניעס אויך פאר מיטעל-בעמיטעלטע קינדער, איז לויט'ן פאָרשלאג פון ה' רובינשטיין איבערגע-שיקט געוואָרען דער פערוואלטונג אלס וואונש.

צום סוף זענען פאָרגעקומען וואהלען פון 7 נייע פערוואלטונגס - מיטגלידער 3 קאנדידאטען און רעווידיר-קאָמיסיע.

געוועהלט זענען געוואָרען: ד"ר גאָלדמאן, אינזש. לעבענהאפט, ראטמ. ד"ר שיפמאן, ד. בערקאָוויטש, קאבאקער, ד"ר מארגוליס, מאגיסטער ראָזענבלום, רוסינאָוו. קאנדידאטען: אמזעל, פרוי ד"ר מאנדעלס, ד"ר אוריסאָן. אין דער רע-ווידיר-קאָמיסיע ב. וואקס, מ. רומקאָוו-סקי, פּ. ראָזענטאל, באנאש און ד"ר גיביאנסקי.

צום אנדענק
פון פערשטארבענעם דירעקטאר שווייצער.

נעכטען 11 א זייגער פאַרמיטאָג איז אין דער שולע אויף פּאָמאָרסקא 46 פאָרגעקומען א הזכּרה נאָכ'ן פערשטאָר-בענעם דירעקטאָר פון דעם רעאל-גימ-נאזיום דיר. א. שווייצער ז"ל צו דער הזכּרה זענען געקומען זעהר פיל פריינד און בעקאנטע געוועזענע שילער, פער-וואלטונג א. אז. וו.

נאָך א הזכּרה, וועלכע ס'האָט געמאכט ה' דארגוזשאנסקי מיט'ן כאָר פונ'ם יתומים הויז (פולנאָצנא 38) איז אין דעם אקט זאל פון גימנאזיום פאָרגע-קומען א טרויער-אקאדעמיע. די ערשטע טרויער - רעדע האָט געהאלטען דער עלטסטער לעהרער געץ, דעם פערשטאָר-בענעם'ס א נאָהנטער פריינד.

נאָכדעם האָבען געהאלטען טרויער-רעדעס אין נאָמען פון די לעהרער—ה' לולא, פון די שילער מענקעס און פון דער פערוואלטונג — אינזש. אבראמזאָן. די אקאדעמיע האָט זיך פערענדיגט מיט אַנ'„אל מלא רחמים".

פון „אררט".

די לעצטע פאָרשטעלונגען פון ערש-טען פּראָגראם אין „אררט" האָבען אַנ'-אונגעהויערען ערפאָלג. שבת און זונטאָג האָבען אויסגעפעהלט בילעטען אין דער קאסע. עס איז ממש געווען אַנ'אויסכא-פעניש.

היינט ווערט געשפּילט דער ערשטער קאָנקורענצלאָזער פּראָגראם „גלאט כשר", וועלכער איז אָנגעפּראָפט מיט כּל-טוב

פון געריכט.

פּראָצעס געגען אַ מאַיאָר

(§) אין מיליטערישען קרייז-געריכט איז עהערנעכטען פאָרגעקומען דער פּראָ-צעס געגען דעם מאיאָר וויטאָלד יאקסא-באנקאָווסקי, וועלכער איז געווען בע-שולדיגט אין פערשידענע מיסברויכען.

עס איז אויסגעהערט געוואָרען א גאנ-צע רייהע עדות, אַלץ אָפיצירען פון הע-כערען ראנג.

דאָס געריכט האָט דעם בעשולדיג-טען רעהאביליטירט און פרייגעשפּראָכען.

דער פּראָקוראָר טראָגט אריין א רע-קורס.

מעלדונג.
אַכטונג לוין-וועבער!

פון היינט אָן ווערט רעגיסטרירט מיטגלי-דער און נישט-מיטגלידער וועגען צעכען-געזעץ דער סעקרעטאריאט פון פעראיין איז טעטיג טעגליך פון 7 ביז 9 אָוונט.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דאבראטשינאשטש

בעשלאָסען צו פערענדיגען דעם בוי פון שפּיטאל פאר גייסטיג-קראַנקע.

(ב) נעכטען איז אין אייגענעם לאָ-קאל (זאכאָדניא 20) פאָרגעקומען די אלגעמיינע פאָרזאמלונג פון יודישען „דאָבראָטשינאָשטש". נאָכדעם, ווי ס'איז בעשטעטיגט געוואָרען דער בעריכט און ס'איז בעשטימט געוואָרען דער נייער אָפּצאָהל, איז בעשלאָסען געוואָרען, אז די נייע פערוואלטונג זאָל בעשטעהן פון 18 פערזאָן.

נאָכדעם האָט דער פאָרזיצער פונ'ם קאָמיטעט ביים „דאָבראָטשינאָשטש" אויף אויסצובויען דעם שפּיטאָל פאר גייסטיג קראנקע אדוו. קאָהן אָפּגעגע-בען א בעריכט וועגען דעם צושטאנד פון די אַרבייטען.

דער קאָמיטעט האָט אין זיין רשות 45 מאָרג ערד, אויף וועלכע ס'זענען אויסגעפערטיגט געוואָרען עטליכע גע-ביידעס, בעת'ן קריג זענען זיי רעקווי-רירט געוואָרען, און ערשט מיט א קור-צער צייט צוריק אָפּגעגעבען געוואָרען דעם קאָמיטעט. דערביי זענען די גע-ביידעס טיילוויז צושעדיגט.

לאווניק יאָעל האָט אָנגעוויזען אויף דער גרויסער וויכטיגקייט פון דער אויפ-גאבע צו שאפען א שפּיטאָל פאר יודי-שע גייסטיג-קראנקע. ער האָט אין בולט'ע פארבען געמאָלט דעם שרעקליכען צו-שטאנד פון די גייסטיג-קראנקע, וואָס נויטיגען זיך אין א שפּיטאָל-היילונג און בעקומען עס נישט. די קראנקע אַליין גצהען אונטער און רואינירען זייערע פאמיליעס און ארומיגע סיי גייסטיג און מאטעריאל.

נישט די שטאָט און נישט די רעגי-רונג זענען ביכולת צו ערפילען זייערע אויפגאבען בנוגע די דאָזיגע קראנקע, און ס'איז דעריבער א פליכט פון דער יודישער געזעלשאפט אויסצונוצען אַלע מעגליכקייטען, כּדי כאָטש טיילוויז צו לינדערן די פּלאָג. בלויז אין לאָדז דרעהען זיך אַרום אָהן אויפזיכט עטלי-כע הונדערט גייסטיג-קראנקע.

נאָכדעם ווי ס'האָבען נאָך גערעדט די ה"ה יאראָמינסקי, דעפּ. מ. העל-מאן, ארכיט. לינדע, פּרעזעס בודזינער א. אנד, איז בעשלאָסען געוואָרען גלייך אָנצונעהמען אַלע מיטלען, אז ס'זאָלען דערווייל טיילווייז רעסטאוורירט ווערען די בנינים און איינאָרדנען דאָרט א שפּיטאָל פאר גייסטיג-קראנקע.

די הכנסה-קוועלען אויף צו פערענדי-גען דעם בוי וועלען בעטראכט ווערען אויף דער פאָרטזעצונג פון דער פער-זאמלונג. ווען ס'וועלען אויך פאָרקומען די וואהלען פון א נייער פערוואלטונג.

טלתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון וואָלענע, האלב-וואָלענע, זיידענע טלתים כמו טערקישע, ווי אויך טלתים-קטנים הורט און דעטאל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפּאניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל

ביי א. ח. ציטרינאָווסקי קאַמיעננאַ 1.

אין צח-טען טויער פארטער. קומט און איבערצייגט אייך! 298

בעמערקונג: מ'ווערען אויך אָנגענומען אלטע טלתים צו וואשען.

אין באלוטער שטובען.

בילדלעך פון נויט און עלענד.

א.

א יונגעל מיט א יונגעל. א יונגעל מיט נאָך א יונגעל, איין יונגעל אַליין און איינס ליגט אין בעט, סך-הכּל זעקס יונגלעך. און אינמיטען שטוב, ווי א כּלה צום בעדעקענס, זיצט דאָס טאטעלע—א ביסעל א גרעסער יונגעל...

דאָס עלטסטע, א בחור'ל פון א יאָהר 7 איז שוין א רייף יודעלע, טראָגט דעם טאטענס וועסט, דעם טאטענס קאפּעל, האָט אין די הויזענטאשען זיין אייגען קרעמעל, א בייטעלע מיט פערשידענע קנעפּ און נאָך אנדערע מסחר-קלייניג-קייטען.

— אָט-אָ דער, זאָגט דאָס טאטעלע ווערט זיין א פּייער'דיגער סוחר, רק דאָס האַלט אין איין שאכערען, קען א רגע אין טאָג נישט איינרוהען.

יעצט איז ער פערנומען, שניצט אויס פון פערשידענע שטיקלעך עפּיס א מאשין:

— „א סאמעכוט" עט מען מאכען.

די צוויי יונגסטע—א צווילינג ריטשען זיך שנעל, שנעל אויף דער ערד, פון צייט צו צייט שפּרינגען זיי אונטער, ווי צוויי זשאבעלעך און קוקען מיט נייגע-ריגע אויגלעך פון אונטען ארויף און איינס, א בחור'ל פון א יאָהר 5 א בליי-כעס, אַנ'אויסגעאיידעלטעס, אזא'ס, אויף וועלכען כּשר'ע ווייבער זאָגען: „די שכינה רוהט דערויף"—ליגט אין טא-טענ'ס בעט.

צופּט זיך דאָס טאטעלע אין פּערלע-געגנהייט מיט צוויי דאַרע פינגער דאָס איינגעשרימפּענע בערדעל און גיט צו פערשטעהן:

— פונוואנען זאָל איך וויסען, וואָס איהם איז?—אין דער „קאסעכאָרע" בין איך נישט איינגעטראָגען, אויף קיין דאָקטאָר האָב איך נישט, פונוואנעט זאָל איך וויסען?...

ווארפען די צוויי עלטערע בחורים'-לעך אוועק דעם „סאמעכוט", שטעקען זיך די פינגער אין די מיילער אריין און דאָס עלטסטע מאכט זיך קוראזש:

— ער קען נאָך גאָרנישט געהן, דער איטשעלע, אז ער האָט אזעלכענע דינע, אויסגעקרומטע פיסעלעך!...

און דאָס צווייטע קוילערט זיך שנעל אדורך איבער'ן שטיבעל, ווי א בעלעם און דעקט אויף די דעק, הינטער וועל-כע עס ליגט דאָס איטשעלע.

— אָט א זעלכענע פיסעלעך האָט ער, איטשעלע!...

און איטשעלע לאָזט טרויעריג אַראָפּ דאָס קעפּעל, ווי א היהנדעל, וועלכעס איז שטארק שלעפעריג און די דינע בלויע ליפּעלעך פערקרומען זיך ביי איהם פון ווייטאָג און פּישטשעט, ווי א געפּרוירען פייגעלע:

— מ'מעד לאכען פון א וויסטע טאלי-טע?—עסט זעהן, דאָט עט שלאָפען!— —

ב.

א מאָל איז דאָס געווען א בוידעם. א וויסטער בוידעם און א בייזער בוידעם. אינמיטען איז געשטאנען, ווי א סטרא-שידלע אַנ'אומגעכאכלטער, ברייטביינ-גער קוימען, וואָס האָט מעוברת'דיגע ווייבער איבערגעשראָקען און דעם שלאָף ביי נאכט פון די אויגען ארויסגעיאָגט. איז דער בוידעם געשטאנען, ווי א חורבה, ווי דער בוידעם פון דער אלטער שוהל אין פּראָג, אויף וועלכען ס'ליגט רער ליימענער גולם. האָבען זיך דאָרט אויף דער ליימענער פּאָדלאָגע אַלטע בלאכען אַרומגעוואַלגערט, א שאַרבען פון א יום-טוב'דיגען ערדענעם טאָפּ, אַנ'-אַלטע סמאטע פון אַנ'אויסגעוואשען קליידעל, וועלכעס די באלעבאָסטע האָט פערגעסען אַראָפּצונעהמען און ביינאכט האָבּייזען ווינדען דורך די לעכער אריינגעפּיפען, האָבען די בלעכען מיט די שאַרבענס צוגעטאנצט צום טאקט און די סמאטע אויף דער שנור האָט באלעבא-טיש צו געקאטשעט מיט'ן קאָפּ און קעץ מיט גליענדיגע פייער-אויגען האָבען אויף דעם קוימען-גולם זיך געדראפּעט, אויף די סטריכעס געשפּרונגען, געמיאָטשעט וויסט און וויינענדיג אין לעדיגען חלל אריין און דאָרט זייערע חתונות געפּרא-וועט — — — —

איז געווען אמאָל א בוידעם איז פון דעם בוידעם א שטוב געוואָרען: דריי סוּכּה-ווענדלעך, א פענסטער אין דאך, האָט די אַלטע גיטעלע, די פעדער-שליי-סערין איהר אייגענע פיר ווינקעלעך און איהר אייגענע באלעבאטישקייט: א וואסער-קענדעל, א בעט מיט בעטגע-וואנד און א פּאָר שטעקלאטשען.

זיצט זי, די אַלטע גיטעלע אונטער'ן פענסטער'ל מיט'ן ציטריגען טשיפּעק'ל, וואָס שאָקעלט זיך, ווי דער אומרוה פון זייגער, מחמת דער ווינד דורכ'ן פענ-סטער'ל האַלט אין איין ארויפבלאָזען דערויף און מיט ציטריגע פינגער שלייסט זי פעדערען...

קלאפּט די צונג אין מויל, ווי א לאָ-פּעטע איבער לעדיגע קברים:

— וואָס זאָל מען טון, גילדענער, קינ-דער געהאט, צוויי זיהן, זענען זיי פּאר פאָניען אנטלאָפען און מיך אַנ'עלענדע איבערגעלאָזט און דאָ ווערט דער קאָפּ צעבראָכען פון וואנען נעהמט מען דירה-געלד צו בעצאָהלען...

שטעלט זי פּאַרזיכטיג אוועק די שי-סעל מיט די פעדערען און טראמפּעלט צו צום בעט, וואו זי פּאָרעט זיך א שפּאָרע ווייל; פון דאָרט נעהמט זי ארויס א ווייס פּעקעלע און וויקעלט פּו-נאנדער:

— אָט זעהען זי, גילדענער, דאָס זע-נען מיינע צוויי קינדער, ביינאכט, אז כ'קען נישט שלאָפען, לייג איך מיר זיי דאָ אויפ'ן אלטען הארץ ארויף... און דאָס פּעקעלע אָ, גילדענער, דאָס זענען מיינע בגדים — מיין לעצטער אויסשטע-הער... פאר מיין שווער און ביטער אויסגעאַרבייטער פּראצע געמאכט, אבי נישט פרעמדע תּכריכים, נישט אהינקו-מען, ווי אַנ'אָרימער קרוב...

וויקעלט די אַלטע פונאנדער איינס נאָך איינס די בגדים און דאָס אָהן-ציי-ניגע מויל צעשמייכעלט זיך:

גלייבען זי מיר, גילדענער, כ'וואָלט צום טויט געגאנגען, ווי צום טאנץ... איז אָבער דער מלאך-המות, גילדענער, נישט קיין פרייד-מאכער, נאָר א לייד-מאכער. — — — — — — — —

יוסף זעלקאָוויטש.

אמארד אין פאלאץ.

די סענסאציאנעלע געשיכטע פון דעם סערבישען קעניג, וועלכער איז ערמארדעט געווארען פון זיין אייגענעם גענעראל.

4.

דאס גוט לעבען צווישען פאטער און זוהן וואלט אזוי מי יודע ווי לאנג אנגעהאלטען, ווען עס רוקט זיך נישט אונטער אינ׳ם יאהר 1900 דער ראמאן צווישען אלעקסאנדער׳ן און דראגא מאלין, א געוועזענע הויף-דאמע ביי עקס-קעניגין נאטאליע, אנ׳אלמנה, וואס איז געווען פיל עלטער ווי אלעקסאנדער.

דער לעזער וועט זיך דא עראינערען אן דעם ערשטען ראמאן פון מילאנ׳ען. אויך ער, מילאן, האט זיך דעמאלט פערליבט אין אנ׳אלמנה, וואס איז געווען פיל עלטער פון איהם. אויך ער, מילאן, האט זיך דעמאלט איינגעשפארט קעגען דעם ווילען פון זיינע מיניסטארען און געגען דעם ווילען פון די אנגעזעהענע סערבען, אז ער מוז מיט איהר חתונה האבען, נאר דער סוף איז געווען, אז ער איז אליין אפגעקיהלט געווארען צו דער ליבע. דא אבער האט אלעקסאנדער נישט געוואלט אפלאזען זיין שידוך מיט דראגא מאלין, און אין יולי 1900 האט ער מיט איהר חתונה געהאט געגען דעם שטארקען פראטעסט פון זיין פאטער. וועלכער האט זיך מסתמא פערגעסען אן זיינע אייגענע יוגענד-קאפריזען. אויס פראטעסט האט מילאן רעזיגנירט פון זיין אמט אלס הויפט-קאמאנדיר. און אלעקסאנדער האט איהם ארויסגעשיקט פון לאנד. מילאן איז אוועק פריהער קיין וויען, וואו ער האט אנגעבאטען זיין דינסט צו דער עסטרייכישער רעגירונג, צו זיין פאר איהר פשוט א שפיאן און ארויסגעבען איהר אלע מיליטערישע און פאליטישע סודות פון סערביע. ער האט געקריגען דערפאר א היבשע מאטניא מיט געלד, אבער איהם האט נישט לאנג גענומען צו פערשוועדען דאס, און ער האט ווידער גענומען פיהרען א באסיאצקען לעבען, געוואלגערט זיך אין די קאפעען פון וויען און פאריז. ער האט אזוי לאנג נישט געלעבט. דעם 11-טען פעברואר 1901, איז ער געשטארבען אין וויען, אינגאנצען זיבען און פערציג יאהר אלט, מיט צוויי יאהר פריהער, איידער די טראגעדיע פון זיין זוהן און שנור האט זיך אפגעשפילט אין בעלגראדער פאלאץ.

אלעקסאנדער׳ס שידוך מיט דראגא מאלין האט ארויסגערופען נישט נאר מילאנ׳ס צארן און רעזיגנאציע, עס האט אויך ארויסגערופען דעם צארן פון די מיניסטארען, און אויך זיי האבען רעזיגנירט. די אומצופרידענקייט איז געווען היבש גרויס אין דער ארמיי און אין דער געזעלשאפט, און אלעקסאנדער האט געהאט א שווערע ארבייט צו קריגען אנ׳אנדער קאבינעט. אבער קענטיג אונטער דראגא׳ס איינפלוס האט ער אנגענומען אין זיין פאליטיק א פרא-רוסישע אריענטאציע, און דאס האט געפיהרט דערצו, אז צאר ניקאלאי דער צווייטער פון רוסלאנד האט איהם געשיקט א בעגריסונג צו זיין פערלאבונג מיט דראגא׳ן, און ער האט אנגענומען די איינלאדונג צו שיקען זיינעם א פערטרעטער אלס אנ׳אונטערפיהרער צו דער חופה. ניקאלאי האט אויך געשיקט א ספעציעלע בעגריסונג צו דער נייער קעניגין.

הכלל, דאס האט געמוזט האבען א ווירקונג אויף די סערבישע פאליטישע פיהרער און אויף די פארטיי-מענשען, וועלכע האבען געהאט א נייגונג צו רוסלאנד. אז דער צאר אליין גיט זיין ברכה און הסכמה אויפ׳ן שידוך, איז דאך נישט שייך! און דא האט נאך אלעקסאנדער געזוכט איבערצובעטען זיך מיט׳ן לאנד, געבענדיג ווידער א ליבעראלע קאנסטיטוציע. ער האט אויך בעגנאדיגט די ראדיקאלען, וועלכע האבען זיך פערזינדיגט קעגען זיין רעגירונג. אבער אנ׳אומצופרידענקייט איז פארט געבליבען, אין דער ארמיי איבערהויפט גענויער: צווישען די אפיצירען, און די אנהענגער פון דער קאראגעארגעוויטש-דינאסטיע האבען גענומען ארבייטען אויף אלע כלים. מען האט געטון און געהעצט געגען אלעקסאנדער׳ן. קריוודעס, פערשטעהט זיך, זענען געווען א סך, האט מען זיי אויסגענוצט אין דער אגיטאציע געגען דעם יונגען קעניג, וועלכער האט זיך פריהער געפונען אונטערן איינפלוס פון זיין טאטע׳ן און איצט אונטער דעם איינפלוס פון זיין ווייב, וועלכע האט נאך גענומען און אריינגעזעצט איהרען א ברודער אין מיניסטארען-קאבינעט. און דאס איז נאך וועניג געווען. דראגא, אליין א פרוי, וואס קען קיין קינדער נישט האבען, האט געוואלט בעזארגען א צווייטען ברודער איהרען מיט דעם סערבישען טראן.

אלעקסאנדער איז שוין געווען, ווי מען זאגט, מוכן ומזומן צו טון דאס, ד. ה. צו פראקלאמירען דראגא׳ס ברודער פאר זיין טראן-פאלגער. אין אפריל 1903 האט ער אויף א האלבע שעה בלויז אפגעשאפט די קאנסטיטוציע, וואס דאס איז געווען גענוג צייט אויף ארויסצוגעבען א דעקרעט, לויט וועלכען דער אלטער סענאט און רעגירונגס-ראט ווערען פונאנדערגעלאזען און א נייער סענאט און רעגירונגס-ראט ווערט בעשטימט אויף זייער ארט. דער אלגעמיינער איינדרוק איז געווען, אז דאס האט אלעקסאנדער זיך געוואלט בעזארגען מיט א לאיאלען סענאט און רעגירונגס-ראט, כדי צו פראקלאמירען דראגא׳ס ברודער פאר דעם טראנפאלגער פון סערביע.

די אנהענגער פון דער קאראגעארגעוויטש-דינאסטיע האבען בעשלאסען צו האנדלען אין די אינטערעסען פון די קאראגעארגעוויטשעס און אויסנוצען די אלגעמיינע מהומה און אומצופרידענקייט מיט׳ן אברענאוויטש-רעזשים פאר זייערע צוועקען. אנ׳אויפשטאנד האט זיך נישט איינגעגעבען, האבען זיי זיך גענומען צו א פערשווערונג.

די פערשווערונג איז דורכגעפיהרט געווארען פארטאג, דעם 11-טען יוני 1903, א גרופע אפיצירען, געשטיצט פון פאליטישע טוער — פון דער ראדיקאלער פארטיי, פערשטעהט זיך — האבען אריבערגעוואונען אויף זייער זייט א טייל פון די סאלדאטען, און זיי האבען זיך אזוי אריינגעריסען אין קעניגליכען פאלאץ און קאלטבלוטיג דערמארדעט דעם קעניג אלעקסאנדער און די קעניגין דראגא. דער מארד איז דורכגעפיהרט געווארען מיט דער שרעקליכסטער אכזריות. די מערדער האבען דערנאך איזדיעווקעוועט זיך איבער די טויטע קערפערס. נאכדעם ווי זיי זענען פערטיג געווארען מיט דעם קעניג און מיט דער קעניגין האבען זיי אויף דעם זעלבען אופן אויך דער׳הרג׳עט דראגא׳ס צוויי ברידער. וואס איינער פון זיי האט געזאלט ווערען דער טראנפאלגער, און צוויי פון די מיניסטארען.

די פערשווערער האבען גלייך נאכ׳ן מארד פראקלאמירט פעטער קאראגעארגעוויטש, וועלכער האט זיך בעהאלטען אין אויסלאנד, פאר קעניג פון סערביען. דער פארלאמענט און דער סענאט האבען די ענדערונגען ראטיפיצירט, און דעם 24-טען יוני איז קעניג פעטער מיט גרויס פאראד אריין אין בעלגראד און האט פערנומען דעם טראן. די אמת׳ע רעגירער זענען געווען די פערשווערער, אבער זיי האבען געהאט די אלגעמיינע צושטימונג פון לאנד, ווארים די הערשאפט פון מילאנ׳ען און פון זיין זוהן אלעקסאנדער איז ווירקליך נישט געווען צו פערטראגען. אין אייראפא האט אבער דער מארד פון אלעקסאנדער און דראגא ארויסגערופען גענוג פערדאמונג. רוסלאנד און עסטרייך-אונגארן זענען געווען די איינציגע צו בעגריסען דעם נייעם קעניג, פעטער קאראגעארגעוויטש. די איבעריגע גרויסע מלוכות אבער מיט ענגלאנד בראש האבען אלס פראטעסט געגען דער האלטונג פון דער סערבישער רעגירונג צו די מערדער צוריקגעצויגען זייערע דיפלאמאטישע פערטרעטער. ערשט שפעטער, אין סעפטעמבער 1904, צו פעטער׳ס קאראנאציע, האבען די אייראפעאישע מלוכות, מיט דער אויסנאם פון ענגלאנד, זיך איבערגעבעטען מיט דער סערבישער רעגירונג, נאכדעם ווי עס זענען געמאכט געווארען כלומר׳שט פערשפרעכונגען וועגען דער בעשטראפונג פון די מערדער. די מערדער זענען סוף-כל-סוף אין 1906 בעזייטיגט געווארען פון דער רעגירונג, און ענגלאנד האט ערשט דעמאלט זיך איבערגעבעטען מיט סערביען. אינטערעסאנט איז דא צו בעמערקען, אז צווישען די פראטעסטירער פון אלעקסאנדער און דראגא איז אויך געווען דער טערקישער סולטאן אבדול-האמיד, וועמעס הענד זענען געווען גענוג איינגעריכט אין בלוט. און אפשר האט ער געפונען פאר נויטיג צו פראטעסטירען, ווייל ער האט מורא געהאט, ער אליין זאל נישט קריגען אזא סוף. נאר יעדענפאלס, דער מארד פון אלעקסאנדער און דראגא איז געווען א שוידערליכער, און די וואס האבען איהם בעגאנגען, האבען דאס נישט געטון אין די אינטערעסען פון פאלק, נאר אין די אינטערעסען פון אנ׳אנדער דינאסטיע.

לעאן עלבע.

ד״ר חיים ספיוואק.

(ענדע פון 3-טע זייט).

ראקטער, איז ער געווען איבערצייגט, אז ער האט זיינע מידות גע׳ירש׳נט פון זיין יודישקייט. אבוואהל דר. ספיוואק איז געווען א גרויסער געלערנטער אין וועלטליכער וויסענשאפט און חכמה, דאך האט ער זיין גרעסטע בעגייסטערונג אפגעגעבען צו דער אלטער יודישער תורה און צום תלמוד. ער האט זיך קיינמאל נישט דערווייטערט פון אט די אלטע יודישע קוואלען. דורך זיין גאנצען לעבען, דורך אלע זיינע שטודיען, האט ער נישט געלאזט, אז זיינע אלע יודישע שטודיען זאלען אפגערוקט ווערען אן א זייט. און זעהר אפט, ביינאכט, נאך זיין שווערען טאג ארבייט, פלעגט ער זיך זעצען לערנען תנ״ך, גמרא אדער קבלה.

דר. ספיוואק האט אזוי ליב געהאט די אלטע יודישע חכמה, אז, ווי א פערליבטער, האט ער געזעהן אין זיין געליבטער אלע מעלות, און האט אפט ארויסגעדריקט דעם געדאנק, אז „עס איז קיין נייעס נישטא אונטער די זון” און אלץ איז שוין פערהאן אין דער תורה און תלמוד. איבערהויפט איז ער געווען בעגייסטערט פון דער מעדיצינישער און היגיענישער וויסענשאפט, וואס איז ענטהאלטען אין דער תורה און אין דעם תלמוד. ער האט א סך געשריבען וועגען דעם ענין.

דאך האט ער אין דעם אלטען יודענטום געזעהן דער עיקר א מאראלישע קראפט. „די נשמה פון א יודען — שרייבט ער אין איינעם פון זיינע לעצטע ארטיקלען — איז איינגעטונקען אין ליבע. דער יוד איז דער אייביגער ליב-האבער ווארום דער גרונדשטיין פון דער יודישער תורה איז ליבע, ליבע צו גאט און ליבע צו מענשען”.

זיין ערשטע ליבע האט געהערט צו יודיש, אויב מען קען בכלל רעדען וועגען דער „ערשטער ליבע” פון א מענשען, וואס האט אלץ ליב געהאט מיט דער זעלבער בעגייסטערונג און מיט׳ן זעלבען פייער. צו דער בעארבייטונג און פארשונג פון דער יודישער שפראך האט דר. ספיוואק אפגעגעבען א גרויסען טייל פון זיין לעבען. און ביי איהם איז געווען א כלל: מיט א מענשען, וואס קאן יודיש, האט ער קיינמאל נישט גערעדט קיין ענגליש, אפילו אין מיטען פון אנ׳ענגלישער געזעלשאפט. דאס איז ביי איהם געווען א פרינציפ. ערשט נישט לאנג צוריק. דערצעהלט א בעקאנטער יודישער שרייבער, איז ער געווען אויף אנ׳אינטערנאציאנאלען קאנגרעס פון דאקטוירים, אויף וועלכען דר. ספיוואק איז אויך אנוועזענד געווען. פלוצלונג, ווען דר. ספיוואק האט דערזעהן דעם יודישען שרייבער, האט ער הויך אויפן קול זיך איבערגעשריען מיט איהם: וואס מאכט עפיס א יוד?

דער ערשטער רעזולטאט פון דר. ספיוואק׳ס ליבשאפט צו יודיש איז געווען דאס „יודיש ווערטער בוך”, וואס ער האט צוזאמענגעשטעלט צוזאמען מיט דעם פערשטארבענעם דיכטער יהואש. דאס איז א ווערטערבוך, אין וועלכען די צוויי חברים האבען צונויפגעזאמעלט אלע העבראישע און כאלדייאישע ווערטער און אויסדרוקען, וועלכע ווערען געבראויכט אין דער יודישער שפראך.

דאס ווערטערבוך איז ארויס נאך אין יאהר 1911. פיער יאהר צייט האבען יהואש און ספיוואק געארבייט אויף דעם דאזיגען ווערק.

און צו אלע זיינע מעלות איז נאך דר. ספיוואק געווען א געוואלדיגער עניו, כדי מען זאל חלילה נישט איבערשאצען דעם חלק, וואס ער האט בייגעטראגען צום ווערטערבוך, האט ער ערשט נישט לאנג, אין אנ׳ארטיקעל (דעם לעצטען ארטיקעל וואס ער האט געשריבען און וואס איז ערשינען די טעג אין „פנקס” זיך בעווארענט וועגען דעם. דארט שרייבט ער: „די ארבייט (מיט יהואש׳ן) איז געווען א שותפות פון כח און מוח: איך האב געטון די טעכנישע און מעכאנישע ארבייט, יהואש — די וויסענשאפטליכע ארבייט; איך האב געזאמעלט דעם מאטעריאל, די ווערטער, און אויפגעשריבען אויף צעטעלעך, יהואש האט דיקטירט די איבערזעצונגען און איך האב זיי פערשריבען”.

נישט נאר יודישע ווערטער האט דר. ספיוואק געקליבען, נאר אין אלגעמיין יודישע אלטערטימליכקייטען. עס ווערט איבערגעגעבען, אז ער האט געזאמעלט יודישע נעמען, און האט אויפגעקליבען גאנצע 120 טויזענד יודישע פאמיליען-נעמען פון פערשידענע לענדער און פערשידענע צייטען.

ער האט אויך געזאמעלט אלטע יודישע ביכער, איבערהויפט ביכער, וואס האבען צו טון מיט יודישער מעדיצין. טויזענדער אזעלכע ביכער האט ער אויפגעקליבען און האט געוואלט צוזאמענשטעלען א קאטאלאג, וואס זאל ארויסברענגען דעם דאזיגען זעלטענעם אוצר פאר דער געבילדעטער וועלט. דעם קאטאלאג האט ער געמאכט דוקא אין יודיש, ווייל ער האט געוואלט אפגעבען דעם כבוד דער יודישער שפראך. ליידער אבער האט ער נישט געלעבט צו ענדיגען די דאזיגע זעלטענע ארבייט.

מען קען נישט רעדען וועגען ד״ר ספיוואק׳ען און נישט דערמאנען זיין פריינדשאפט מיט יהואש׳ן. די פריינדשאפט צווישען די דאזיגע צוויי מענשען איז געווען איינע פון די שענסטע ליטעראַרישע פריינדשאפטען אין דער וועלט. דאס זענען געווען. אין אמת׳ן זין פון ווארט, צוויי גופים מיט איין נשמה.

דאס ביסעל לעבען, וואס איז נאך ספיוואק׳ן פערבליבען נאך יהואש׳ס טויט, האט ער געווידמעט צו יהואש׳ס לעבענס-ארבייט — דער יודישער איבערזעצונג פון תנ״ך. ער איז געווארען דער פרעזידענט פון דער „יהואש פאבליקיישאן סאסייעטי”, וועלכע איז געגרינדעט געווארען ארויסצוגעבען דעם גאנצען תנ״ך אין יהואש׳ס יודישער איבערזעצונג. יהואש אליין האט דערלעבט צו זעהן בלויז דעם חומש אפגעדרוקט, און דר. ספיוואק האט קראנקערהייט אפגעגעבען זיינע לעצטע כחות צו זעהן, אז אויך די איבעריגע טיילען פון תנ״ך זאלען אפגעדרוקט ווערען.

און דערביי איז אינטערעסאנט און נויטיג צו דערצעהלען פאלגענדען פאקט, ווען יהואש׳ס חומש איז ערשינען, האט ספיוואק געשריבען קיין ווארשא און פערלאנגט די אדרעסען פון אלע יודישע שולען אין פוילען. ער האט די אדרעסען בעקומען און האט אין יעדער שולע אוועקגעשיקט א גאנג יהואש׳ס חומשים. דאס האט געקאסט א היבשע סומע געלד. וואו האט דר. ספיוואק גענומען דאס געלד?

מיט זיין בעגייסטערונג פאר יהואש׳ס איבערזעצונג פון תנ״ך האט ער אנגעשטעקט זיינעם א פריינד, א פערמעגליכען קריסט, א ליבהאבער פון דער ביבעל, און דער גוי האט געגעבען דאס געלד אויף דער יודישער ביבעל פאר ארימע יודישע שולען אין פוילען.

ל. הערמאן. (פארווערטס)

Dr. J. POLAKOW
קינדער-קראנקהייטען
Konstantynowska 37a,
telefon 39-75
עמפפאנגט פון 3 ביז 5 נאכמיטאג, אין דער רעטשניצע אויפ׳ן נייערם מארק, פעטריק. 384
פון 1½ ביז 3 נאכמיטאג. 099

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78.
הויט און ווענערישע קראנקהייטען, רענטגען און ליכט-הייל אינסט.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט.

Dr. H. Wołkowyski
זאכאדניא 57 (צעגעלניאנא 19)
טעלעפאן 37-70
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעהמט אן פון 4—8 אין אוונט. פאר פרויען פון 4 — 5 אין א ספעציעלן ווארטע-זאל.

Dr. med **H. LUBICZ**
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען, מיט היילונגס-קווארץ לאמפען (חשר-אויספאל).
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונט.

PERFUMERJA
J. Drukier, Łódź
ULICA ZAWADZKA 11
עמפפעהלט א רייכען אויסוואהל
פון די נייעסטע פערפומען,
טואלעט-זייפען, קרעמען, פודער,
קעלנישע בלומען-וואסערן ווי אויך אלערליי
קאסמעטיק צו קאנקורענץ-פרייזען
פאר ענגראסיסטען ראבאט
בעמ.: פודער קאטי און הוביגאן אויף דער וואג

אין פערפלאָמבירטען וואַגאָן.

ווי אַזוי לענין איז געפאָהרען פון דער שווייץ קיין רוסלאַנד.

צוליב דעם 10-יאָהריגען יובילעאום פון דער באָלשעוויסטישער איבערקעהרעניש אין רוסלאַנד האָט אַ דייטשער פערלאַג אַרויסגעלאָזט אַ ביאָגראַפיע פון לענינען, געשריבען פון וואַלערי מאַרקו".

אין מאַרקו'ס בוך ווערט צוו. אַנד. אויספיהרליך דערצעהלט וועגען דעם, ווי אַזוי דער בעוואוסטער פאַרפלאָמבירטער וואַגאָן מיט לענינען איז מיט לודענדאָרפס דערלויבניש אַדורכגעפאָהרען דורך דייטשלאַנד קיין רוסלאַנד אין אָנהויב פון דער רוסישער רעוואָלוציע.

מאַרקו, וועלכער האָט מיטגעמאַכט די רייזע, דערצעהלט: 30 עמיגראַנטען האָבען זיך דעם 8-טען אַפּריל צוזאַמענגעקומען אין ציריך אויפ'ן וואָקזאַל און נישט אַראָפּגעלאָזט די אויגען פונ'ם צוג, וואָס איז געווען אָנגעגרייט אויף אָפּצופיהרען זיי קיין רוסלאַנד. מיט זיי זענען געווען זייערע פריינד, וואָס האָבען זיך געבעטען ביי זיי אָפּצוזאָגען זיך פונ'ם דרייסטען פּרוב אַדורכצופאָהרען דורך אַ פיינדליך לאַנד.

לענין האָט נישט געענטפערט קיין וואָרט און רוהיג פערנומען זיין אָרט אין קופּע. אין וואַגאָן האָט ער בעגעגענט איינעם, וואָס האָט אויך געוואָלט פאָהרען קיין רוסלאַנד; נאָר בנוגע איהם האָט געהערשט אַ פערדאַכט, אַז ער איז געשטאַנען אין בעציהונגען מיט דער אָכראַנע. און די אָנוועזענדע האָבען דאַן געזעהען, ווי לענין האָט אָנגעכאַפּט פאַרן קראַגען דעם דאָזיגען הער, וואָס האָט אַביסעל צו פריה פערנומען אַנ'אָרט אין וואַגאָן, און איהם אַרויסגעשטעלט אויפ'ן פעראָן.

לענין מיט זיינע חברים האָבען פערנומען זייערע ערטער אין 3. קלאַס, אויפן וועג האָט ער געמאַכט נאָטיצען אין זיין ביכעל, 29 עמיגראַנטען האָבען געשמועסט צווישען זיך, געזונגען די מאַרסעליעזע, דעם אינטערנאַציאָנאַל. לענין האָט זיך נישט אָפּגערופען מיט קיין וואָרט.

ער האָט גערעכענט זיך מיט דער מעגליכקייט, אַז אין פּעטראָגראַד זאָל מען איהם אַרעסטירען, און ערשט אין דער צווייטער העלפט פון דער רייזע האָט ער אָנגעהויבען וועגען דעם רעדען און פאָרגעברייטעט זיין פערטיידיגינגס-רעדע, וועלכע ס'וועט איהם אויסקומען צו האַלטען.

לענין האָט אויך געוואוסט, אַז לודענדאָרף ערוואַרט פיל פונ'ם דאָזיגען צוג קיין רוסלאַנד. דעם מחבר פונ'ם בוך פערטיידיגט לענינען: האָט דאַן לענין געקענט פערוועהרען אימיצען צו טראַכטען, וואָס ער האָט געוואָלט? און צו האָט מען פונם 4 אויגוסט 1914 אין אַלע הויפּט-קאָמאַנדאָס נישט שפּעקולירט אויף די סאָציאַליסטען?

עטליכע טעג פאַר לענינס אָפּפאָהרען איז פּלעכאַנאָוו אין דער בעגלייטונג פון 40 זיינע חברים אַרויסגעפאָהרען קיין רוסלאַנד אויף אַנ'ענגלישען קרייסער. וואָס איז בעגלייט געוואָרען דורך מינען-שיפלעך, און טראָצקי איז דאַן אויפן וועג פון אַמעריקאַ קיין רוסלאַנד דורך די זעלבע ענגלענדער געוואָרען אַרעסטירט.

לויט אַנ'אָנווייזונג פון בערלין האָט דער דייטשער פערטרעטער אין בערן אויסנעדריקט זיין ווילען פאַרן מיטגליד פון שווייצאַרישען נאַציאָנאַל-ראַט, פּלאַטין, אַז לענין זאָל אויפנעהמען אַ דעלעגאַציע פון די פּראָפ. פעראיינען. לענין האָט זיך אָפּגעזאָגט. דער דייטשער דיפּלאָמאַט האָט דאַן ערקלערט, אַז דאָס איז אַ בעדינג, אָהן וועלכען דער פּלאָמבירטער וואַגאָן קיין רוסלאַנד וועט נישט אַדורכגעלאָזט ווערען.

לענין האָט זיך דאָך קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט און די דייטשע מאַכט האָט מסכים געווען אַדורכצולאָזען לענינען, הגם זי האָט זיך נישט אָפּגעזאָגט פונ'ם געדאַנק איינצואָרדנען אַ בעגעגעניש צווישען לענינען מיט איינעם פון די פיהרער פון דער דייטשער פראָפעסיאָנעלער בעוועגונג.

אין שטוטגאַרט איז אינ'ם וואַגאָן, וועלכער איז באמת גאָרנישט געווען פערפלאָמבירט, אַריינגעקומען אַ דייטשער אַרבייטער אין בעגלייטונג פון אַ דייטשען ראָטמייסטער, זיי האָבען זיך געווענדעט צו פּלאַטין, אַז ער זאָל זיי איינאָרדנען אַ שמועס מיט לענינען. פּלאַטין האָט געענטפערט, אַז די רייזענדע ווילען נישט האָבען קיין שמועסען אויג אויף אויג. דער אַרבייטער – זיין נאָמען איז געווען יאַנסאָן – איז אַוועקגעגאַנגען און האָט – ווי ער האָט ערקלערט – זיך נישט געקענט פערטייטשען די אונפריינדליכקייט פונ'ם רוסישען טרוימער.

פון שטוטגאַרט ביז סאַסניץ איז דער צוג אַדורך אָהן שום אינצידענטען. אויף דער שוועדישער גרעניץ האָבען לענינען בעגריסט די שוועדישע סאָציאַליסטען. אין שטאָקהאָלם האָבען די סאָציאַליסטען איינגעאָרדנעט אַ רייכען פרישטיק. ראַדעק האָט שפּעטער וועגען דעם פרישטיק געשריבען: מיר זענען געווען אָרימע לייט, וואָס זענען אין דער שווייץ געוואוינט געווען צו שפּייזען זיך מיט אַ הערינג ביינאַכט, און מיר זענען ערשטוינט געוואָרען פונ'ם רייכען טיש און פיל מאכלים און האָבען עס אַלץ פערניכטעט צום גרויסען שטוינען פונ'ם בעדינער, וועלכער איז געוואוינט געווען צו זעהען קולטורעלע געסט.

אין שטאָקהאָלם איז ראַדעק געגאַנגען מיט לענינען אין אַ געשעפט און געקויפט איהם אַ פּאָר שיך, כדי – ווי ס'שרייבט דער מחבר – דער צוקונפטיגער הערשער פון רוסלאַנד זאָל נישט איבערטרעטען די ערד פון זיין מלוכה אין... צוריסענע שטיוועל. לענין האָט פּראָטעסטירט געגען אַ נייעם פּאַלטאָ און וועש; אין זיינע פּלענער, ווי ער האָט בעהויפּטעט איז גאָרנישט אַריינגעגאַנגען צו עפענען אין פּעטראָגראַד אַ קאָנפעקציע-געשעפט.

Dr. PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
ווענערישע און האַר-הויט-קראַנקהייטען. מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָווענד
דאַמען פון 4—5 נאָכם.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go maja 16, tel. 11=48
אינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען.
נעמט-אָן פון 7–8, זונטאָג פון 3–4.

Dr. Med. I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 6-02
אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן אין לעטשניצע
זגערזשער 17 פון 6–7.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע אַנטוואָרטען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

ביים דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 6. נאָוועמבער 1927.

6337. פרוינדליך—11.

דאָס רופען די 1885-ער האָט נישט קיין שייכות מיט די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען, אין דעם פאַל האַנדעלט זיך וועגען שטעלען פאַר דער פּאָבאָר-קאָמיסיע און בעקומען אַ מיליטעריש ביכעל און עס געהט בלויז נאָר אין די פערזאָנען, וועלכע האָבען עס נאָך ביז איצט נישט געטון.

———

6338. פיגולע.

אויב ס'האַנדעלט זיך נישט אין קיין געוועלב נאָר אין אַ לאָקאַל אויפ'ן ערשטען שטאָק, דאַרף אומבעדינגט דעצידירען ביים צאָהלען דירה-געלד דער פּראָצענט-פוס לויט'ן אויסגעקויפטען פּאַטענט. האָט איהר 4-טע קאַטעגאָריע דאַרפט איהר נישט צאָהלען פאַר'ן לויפענדען קוואַרטאַל 100 פּראָצ. נאָר 40 פּראָצ. פון גרונט-דירה-געלד.

———

6339. אַ פעראינטערעסירטער.

וועגען דעם, אַז קאַליקעס זאָלען נישט טאָרען הויזירען ווייסען מיר נישט. דער אַרט. 51 פון דער פעראָרדנונג וועגען אינדוסטרי-געזעץ זאָגט נאָר, אַז קיין ערלויבניש צו הויזירען וועלען נישט בעקומען אַזעלכע פערזאָנען, וועלכע [illegible] אויף אַנ'אַנשטעקנדע קראַנקהייט, געפינען זיך אונטער פּאָליציייאישע השגחה און זענען בעקאַנט אַלס שטענדיגע בעטלער, אַרומשלעפּער און שכורים.

———

6340. קירשטיין.

בכדי צו בעקומען אַנ'עקסמיסיע אויפ'ן סוב-לאָקאַטאָר איז נאָך נישט גענוג אָנצוווייזען, אַז איהר האָט אַ טאָכטער חתונה צו מאַכען און נויטיגט זיך דעריבער אַליין אין פערנומענעם צימער. די דערמאָנטע סיבה קאָן טאַקע אויסגענוצט ווערען אַלס אַ וויכטיגער בעווייז אָבער נאָר אין דעם פאַל, ווען זי איז קאָנקרעט פאָרגעזעהן אין אַ שריפטליכען אָבמאַך.

———

6341. י. ד. שטערן.

6342. מאַגאַזין-שניידער № 100

6343. אַ געטרייער לעזער יעקל.

ווער ס'האָט רעכט אויפ'ן סמך פון די ביזהעריגע קוואַליפיקאַציעס ווייטער צו פיהרען אַ ווערקשטאַט זעלבסטשטענדיג, דער קאָן אויך טראָגען ווייטער דעם טיטול „מייסטער אָדער מיסטרזש". קיין צוטיילונג אויף סתם זעלבסטשטענדיגע האַנדווערקער און מייסטערס איז נישט פאַראַן. ווער ס'וועט נישט האָבען קיין קוואַליפיקאַציעס, צווישען אַנדערע אויך אַ פּאַטענט פאַר'ן יאָהר 1927 וועט אַלזאָ נישט בלויז נישט קענען טראָגען דעם טיטול מייסטער נאָר וועט בכלל נישט האָבען קיין רעכט צו בעשעפטיגען זיך זעלבסטשטענדיג מיט דער מלאכה, סיידען ער וועט בעלייגען אַ ספּעציעלען עקזאַמען ביי דער בערופענער קאָמיסיע.

———

6344. אַ גרופּע מיטגלידער פון בעקליידונגס אינדוסטריע פעראיין.

די בעריהרטע דורך אייך פראַגע ווערט רעגולירט דורכ'ן אַרט. 198 פון דער פעראָרדנונג וועגען אינדוסטרי-געזעץ. לויט'ן דערמאָנטען אַרטיקעל וועט אין משך פון די לויפענדע 5 יאָהר אָנערקענט ווערען פאַר אַ גענוגענדע פעהיגקייט-צייגניש זיך צו עפענען אַנ'אייגענע ווערקשטאַט אַ בעשטעטיגונג פון געמיינדע-אַמט, אַז דער בעטרעפענדער האָט די לעצטע 5 יאָהר אונאויפהערליך געאַרבייט ביי אַ זעלבסטשטענדיגען בעל-מלאכה.

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. בראַנט, ח. י. בזשוזשטאָווסקי, ב. זינגער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוצירט קאָאָפּעראַטיוו מיט פאַ-האַפטונג.

אין פלאַמען פון ליבע און האַס

ראָמאַן

135

— דאָס איז פאַר מיר פולשטענדיג גענוג! — האָט גרעגואַר אַ זאָג געטון — אָבער איך האָב קיין אַהנונג נישט, מיט וואָס איך קען...

— איך האָב נאָך איין רעקאָמענדאַציע — האָט איהם קורלאַנד איבערגעשלאָגען — איך בין אַ פריינד פון דער פריילין פאַליע!

גרעגואַר איז תיכף רויט און בלאַס געוואָרען.

די פריהערדיגע ווערטער האָט קורלאַנד אַרויסגעבראַכט מיט אַ געוויסער כונה. גרעגואַר האָט עס פערשטאַנען, אַז ס'איז דאָ אַ מיין דערביי, און ער איז דעריבער געווען אונאָנגענעהם איבעראַשט.

— מיין הער! — האָט ער זיך טרוקען אָפּגערופען — מיר רעדען שוין דאָ אַזוי פופצעהן מינוט אַנ'ערך, און ביז איצט האָט איהר מיר נאָך נישט דערקלעהרט...

— מיט וואָס פאַר אַ צוועק און ציל איך בין דאָ אַהערגעקומען?... גוט, איך וועל אייך זאָגען. האָרכט מיר אויס.

ער האָט אַ קליינעם הוסטעל געטון און אָנגעהויבען ערנסט:

— איהר האָט ליב די פריילין פאַליע?

— מיין הער! — איז גרעגואַר מיט אַ כעס'דיגען אויסרוף אויפגעשטאַנען פון זיין שטוהל.

— איך בעט אייך, זייט נישט אין כעס. איך בין אייערער אַ פריינד, איך בין געצוואונגען אַוועקצושטעלען קלאָהר די פראַגע. איך וועל, אַלזאָ, נאָך אַ מאָל איבער'חזר'ן: איהר האָט ליב די פריילין פאַליע. גו, און מחמת דעם איז אַלץ, וואָס האָט אַ שייכות מיט איהר, דאַרף פאַר אייך נישט בלייבען גלייכגילטיג. וואָס עס זאָל מיט איהר, אַ שטייגער, נישט פּאַסירען — אַ גליק צי אַנ'אומגליק, חלילה, דאַרף עס אייך אָנגעהן.

— וועגען וואָס האַנדעלט זיך דאָ, אייגענטליך? כ'פערשטעה נישט!...

— איהר מוזט זיין מעהר אויפמערקזאַם, ווארום דער פריילין פאַליע דראָהט אַ געפאַהר.

— אַ געפאַהר? וואָס הער איך?...

דער אָרימער בחור איז געווען אַזוי געטראָפען פון דער דאָזיגער ידיעה, ער איז געוואָרען אַזוי צורודערט, אַז קורלאַנד'ן האָט זיך אויסגעוויזען זיין פּאַמעליכע צוגרייטונג פאַר זעהר ריכטיג. ווען ער זאָגט איהם אַזוי, למשל, גלייך וועגען דער גאַנצער זאַך, וועגען דעם גאַנצען פערברעכערישען פּלאַן פון זיין ברודער, וואָלט ער, דאַכט זיך, גלייך געפאַלען אַ טויטער אויפ'ן אָרט.

— וועגען וואָס פאַר אַ סכנה רעדט איהר? — האָט זיך גרעגואַר אָנגעהויבען נאָכצופרעגען. עס האָט איהם אינגאַנצען געקאָכט און געזאָדען.

— איהר ווייסט עס דאָך, מסתמא, פונקט אַזוי גוט, ווי איך. דאַכט זיך, אַז פריילין פאַליע איז שוין אַ לענגערע צייט קראַנק?... זי קאָן עפּיס צוריק נישט קומען צו זיך... דאָס הייסט, אַז זי איז אין אַ געפאַהר.

גרעגואַר איז אָבער נאָהענט צוגעגאַנגען צו קורלאַנד'ן, אָנגעכאַפּט איהם פאַר ביידע הענד, און אַ דריק געטון זיי מיט דער גאַנצער קראַפט, וואָס איז נאָך ביי איהם אויסגעבליבען.

— רעדט שוין... רעדט... פאַרוואָס רעדט איהר נישט קלאָהר?... איהר האָט מיר געוואָלט זאָגען עפּיס אַנדערש?... נישט וואָהר?... פריילין פאַליע פיהלט זיך דאָך בעסער?... די וואונד איז שוין כמעט פערהיילט... טאָ וואָס פאַר אַ סכנה שטעהט איהר פאָר?...

ער איז געווען אַזוי צוטומעלט, אַזוי דענערווירט, אַז קורלאַנד האָט בעקומען פחד, דער קראַנקער זאָל נישט קריגען עפּיס אַנ'אָנפאַל... ער האָט שוין אָנגעהויבען חרטה צו קריגען, וואָס ער איז בעקומען...?

צוריקציהען זיך, איז שוין אָבער איצט געווען אַ שווערער ענין — ער האָט געמוזט געהן ווייטער.

ער האָט דאָך נישט געקאָנט מיר-נישט, דיר נישט נעהמען און אַוועקגעהן, און איבערלאָזען דעם אומשולדיגען אומגליקליכען בחור אין טויט-שרעק, און מורא'דיגער נישט-זיכערקייט.

— איך ווייס נישט — האָט ער אָנגעהויבען, שטאַמלענדיג — איך ווייס נישט, צי אייער ברודער טוט דאָ עפּיס נישט קיין נאַרישקייט... ער האָט, דאַכט זיך, נישט קיין פולען צוטרוי צו דעם רוסישען דאָקטאָר, וואָס היילט די קראַנקע. פון דער אַנדערער זייט, אַלס געניטער כעמיקער, ווייסט ער פון פערשידענע מעדיצינען-געהיימנישען... און ס'קאָן זיין, אַז ער וויל שנעלער געזונד מאַכען דאָס קראַנקע מיידעל... אָבער, זעהט איהר, ליבער הער... הגם אייער ברודער איז אַ געלעהרטער, קאָן ער דאָך צומאָל אויך אַ טעות האָבען, און דאָס, וואָס ער האַלט פאַר גוט, פאַר אַ נוצליכע ראַדיקאַלע רפואה, קאָן געבען פונקט אַ פערקעהרטען רעזולטאַט...

אַרויסזאָגענדיג עס, האָט קורלאַנד אַנ'אויג נישט אַראָפּגעלאָזט פון גרעגואַר'ס פנים.

— אויסגעצייכענט — האָט ער בעת מעשה זיך געטראַכט — דער שאָס האָט אַריינגעטראָפען אין ציל... ער האָט פערשטאַנען!... זאָל ער מיר נאָר נישט מאַכען אַ פלוצלינגען שטאַרב אָפּ פאַר אומגעריכטקייט... שפּעטער וועט ער שוין קאָנען אַריבערטראָגען...

— איך פערשטעה נישט וועגען וואָס איהר רעדט צו מיר — האָט זיך גרעגואַר אָנגערופען מיט אַ שוואַכער שטים — איך קאָן אייך נישט. איך זעה אייך צום ערשטען מאָל, און צום ערשטען מאָל קומט איהר דאָ אַהער...

— ניין! צום צווייטען מאָל שוין! — האָט דער אַגענט אַ זאָג געטון.

— פון וואַנען ווייסט איהר, אַז מיין ברודער גיט דער פריילין פאַליע'ן מעדיצינען? ווער האָט דאָס אייך געזאָגט? וועגען דעם, וואָס איהר דערצעהלט מיר, האָב איך גאָרנישט געוואוסט... פון וואַנען האָט איהר עס דערגאַנגען?...

— אָ, דאָס איז זיכער, אַז איהר האָט נישט געוואוסט!?... אַ נישט...

— וואָס „אַ נישט?" האָט דער קראַנקער דערשראָקען איבערגעפרעגט.

(פאָרטזעצונג קומט)

טעלעגראַמען.

אַ יודישער אַדוואָקאַט ראַטעוועט פון שטראָף 65 פּאָליאַקען.

קאָוונע, (י.ט.א.) דעם באַוואוסטען יודישען כלל-טוער, אַדוו. ראַבינזאָן איז די טעג געלונגען צו ראַטעווען פון שטראָף 65 פּוילישע לאַנדווירטען פון קיידאַנער קרייז, וועלכע זענען צוגע-צויגען געוואָרען צום געריכט פאַר'ן אָנגעהערען צו אַ כלומר'שטער אונלע-גאַלער פּוילישער אָרגאַניזאַציע. אין דער ווירקליכקייט האָבען זיי נאָר געהערט צו דער לעגאַלער פּוילישער בילדונגס-געזעלשאַפט „פּאָכאָדניאַ", וועלכע האָט אין ליטע הונדערטער אָפּטיילונגען. דעם ד"ר ראַבינזאָן, וועלכער איז אַרויסגע-טרעטען אַלס זייער פערטיידיגער, איז געלונגען אויפצווייזען, אַז די בעשול-דיגטע האָבען צו קיין אונלעגאַלע גע-זעלשאַפטען קיין שייכות נישט און דאָס געריכט האָט די אָנגעקלאָגט בעפרייט. די צעשראָקענע פּויערים האָבען מיט טרעהרען און די אויגען געדאַנקט דעם פערטיידיגער. ווי עס האָט זיך אַרויס-געוויזען, האָבען זיי זיך געריכט אויף אַ שווערע שטראָף און זיי האָבען שוין געהאַט מיטגעבראַכט מיט זיך וועש און מלבושים צו געהן אין תפיסה.

די בעראַטונגען פון פערבאַנד פון די יודישע אינוואַלידען אין פּוילען.

וואַרשאַ. (י.ט.אַ.) דאָ איז אָפּגע-האַלטען געוואָרען די פּלענאַר-זיצונג פון דער הויפּט-פערוואַלטונג פון דער פעראייניגונג פון די פעראיינען פון די יודישע אינוואַלידען און קריגס אַלמנות און יתומים.

נאָך דעם בעריכט פון פּרעזידיום האָט זיך ענטוויקעלט אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע וועגען פערשידענע פראַגען. אין דער דיסקוסיע איז איינשטימיג אָנגעוויזען געוואָרען אויפ'ן אָרגאַניזאַ-ציאָנעלען וואוקס פון דער פעראייניגונג און אויף דער שטייגערונג פון איהר בעדייטונג אין לאַנד. מיט צופרידענהייט איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז לעצ-טענס זענען די פּאָסטולאַטען פון די יודישע מלחמה-קרבנות טיילווייז בעריק-זיכט געוואָרען.

נאָכ'ן בעשטעטיגען דעם בודושעט זענען איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען אַ רייהע רעזאָלוציעס. צוו. אַנד. איז בע-שלאָסען געוואָרען אויסצודריקען אַנער-קענונג דעם דעפּ. העלער, וואָס האָט מיט גרויס איבערגעבענהייט פערטיידיגט אין סיים די אינטערעסען פון די מלח-מה-קרבנות.

די פעראייניגונג פון די יודישע קריגס-אינוואַלידען, אַנערקענענדיג די נויטווענדיגקייט פון אַ פעראייניגטען יו-דישען נאַציאָנאַל-ראַט פאַר גאַנץ פּוי-לען, וואָס זאָל בעשיצען די עקאָנאָמיש שוואַכערע יודישע שיכטען אין פּוילען, דעקלאַרירט זיין גרייטקייט צו בעטיי-ליגען זיך אין אַזאַ קערפערשאַפט, וואָס זאָל אַרומנעהמען אויך פּראָפעסיאָנעלע און ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס.

ערמאָרדעט און בערויבט 9 פּערזאָן אויף די קרעסען.

ווילנאָ, 6 (ספּ. טעל.) פון דעם גרעניץ-פּאַס ווערט געמעלדעט, אַ באַנדע פון 20 פּערזאָן האָט זיך בעוויזען אין באַטשאַניק, וואו זי איז בעפאַלען אויף 3 פאַמיליעס, וועלכע זענען פולשטענדיג בערויבט געוואָרען. 9 פּערזאָן זענען אויסגעמאָרדעט געוואָרען, 17 שווער פערוואונדעט.

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9, טעלעפאָן 31-27
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און נ.מ. פון 3—4.

Dr. med. H. Bornstein
אינערליכע און נערווען-קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ (קריסקאַ) 9, טעל. 23-06
נעהמט אָן פון 7—8 אָוו. 888

אַכטונג, ציי‌טונגס-פערשרייבער!
היינט, מאָנטאָג, 7 אַ זייגער אין אָוועג קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל, פּעטריקאָווער 66

אַ פערזאַמלונג
מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) וואַהלען פון אַ פער-וואַלטונג און 2) פערשידענעס.
אין אייער אינטערעס ליגט, אַז קיין איינער זאָל נישט פעהלען, נאָר אַלע זאָלען קומען.
צייטווייליגע פערוואַלטונג פון פראַפעסיאָנ.-פעראיין, אָפּטיילונג לאָדז. 161

ZAKŁAD RYSOWNICZY i malowania ręcznego
M. Szwarcowski
NARUTOWICZA 36, tel 35-25.
stale na składzie wielki wybór wzorów do haftu ręcznego i maszynowego. — Ceny niżej konkurencyjne. 970

אַכטונג, פּריזיר-אינהאַבער און פּריזיערקעס.
מיטגלידער און נישט מיטגלידער!
היינט מאָנטאָג, ד. 7 ד. ח. קומט פאָר אַ גרויסע
פאַך-פערזאַמלונג
וועגען זעהר דרינגענדע פאַך אַנגעלעגענהייטען. קומט מאַסענהאַפט אין אייער אייגענע אינטע-רעסען אין פעראיינס-לאָקאַל, פּאָלודניאָוואַ 4, 8 אָוועגד
די פערוואַלטונג. 115

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
בושעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	12-9½ 5-4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט-קר.	12—2
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1—3
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

סיבאַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון בעשטראַהלונג איני-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ
דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2 נ.מ.
ד"ר לאָשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	5—7

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

Lekarz D-ta JULJUSZ **Olszaniecki**
נעהמט אָן פון 11 ביז 2 נאָכמ. און פון 7 ביז 8 אין אָוונד.
אויסשליסליך צייין-ציהען
Cegielniana 57 t. 61-40

Dr. med. WOLF EYCHNER
פרויען - קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגיערזשער 11 טעל. 34-72
נ.מ. אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכמ. און דערהיים פון 6-8 אָוו.

Dr. med. BRAUN
פּאָלודניאָוואַ 23, טעלעפאָן 40-26
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (ה"ר-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונד.

הייל-פּעדאַ-גאָגישע קורסען
פאַר שוואַכבעגאַבטע, שווער-ערציהבאַרע קינדער, שפּראַכ-שטערונגען (שטאַמלען, טויב-שטומהייט)

Dr. med. A. Szmirgeld
נערווען-אַרצט
עלעקטריזאַציעס, ליכטהייל-אַפּאַראַטען
Cegielniana 6, tel. 51-89
עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוונד.

Dr. med. **L. Pikielny**
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען
Nawrot 8
telefon 19-90.
עמפּפאַנגט פון 4—7 אין אָוונד

Dr. med. **I. Dynenson**
קינדער-קראַנקהייטען
פּאָלודניאָוואַ 9
טעלעפאָן 23-70
צוריקגעקעהרט.
נעהמט-אָן פון האַלב 5 ביז 6 און אין דער לעטשניצע „סאַלוס" גלובנאַ 41, פון 12½—1½.

Dr. med. **STUPEL**
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט, האַר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 12—3 נאָכמ. און פון 6—9 אין אָוונד.

Dr. med. **H. Lajchter**
קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאַכאָדניע טעל. 49 66
צאָהן-כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנק-הייטען ווי שטשענקעס, ניזעגס, דושאָנעלעס, צאָהן פיסטעלס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1½-5 און זונטאָג און יום-טוב פון 10 12

בעקאַנטמאַכונג.
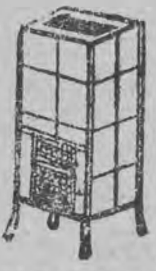
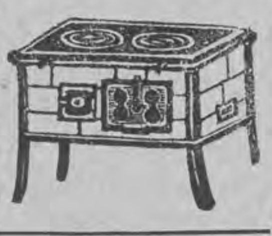
צוליב דער בעקוועמליכקייט פאַר מיינע געעהרטע קונדשאַפט האָב איך איבערגעטראָגען מיין שאַמאָט-אויווען-פאַבריק אין צענטרום דער שטאָדט פּיעטריקאָווער 37 וו איך בעזיץ אַ שעהנעם אויסוואַהל פון פער-שידענע שאַמאָט-אייווען און קיכען — שעהן און גוט מיט בעקוועמע בע-דינגונגען, רעעלע בעהאַנדלונג פאַר דער גוטסקייט גאַראַנטירט.
J.H.Grynbolc, Piotrkowska 37
אין הויף, רעכטס אַפיצינע 211

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
היילט גאַנץ פערגאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—12 פאַרמיטאָג און פון 3—7 אין אָוונד. צו ביליגע פּרייזען. 1421

פּאָדערט איבעראַל — נאָר די פּאַ-טענטירטע
פעלד-בעטען
Palma-Patent יערזעהן מיט דער פאַבריקס - מאַרקע
פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף 3 יאָהר
שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל:
ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בע-טען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינ-דער-בענקעלעך אויף רעדלעך ווי אויך מעטער-מאָס.
מאַטראַצען געבעטע, שאַטאָ-לאָנגע און לאַנאַדיסקע
קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.
בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווי ס' אָרער ברוין 17 זל., פּאָלאָווע-בעטלעך 14 זל.
רעעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס-פּרייזען.
הורט. זעמטליכע רעפּעראַטורען. דעטייל.
לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעלעפאָן 31-85.

מעבעל | קויפט נישט קיין | מעבעל
מעבעל
בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט איז מיין
44 מעבעל-געשעפט 44
גדאַנסקאַ (דלוגאַ)
טעלעפאָן 62-56
CH. ŁAZNIK
נור ביי מיר קענט איהר בעקומען פערשידענע מעבעל שעהן גוט און ביליג.
בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואַנען, פעלצען, ניי-מאַשינען, סאַמאָוואַרען, אָנציגער א. א. וו. איך צאָהל די העכסטע פּרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek, telefon 18-26.
Od wtorku, d. 1 do poniedz. d. 7 listopada wł.
Dla dorosłych począt. seansów o g. 6, 8 i 10
dramat w 10 aktach
Przed Bitwą
podług powieści Claude Farrer'a.
W roli głównej: **Nina Vanna.**
Nad program: Fragmenty z obrazu p. t.: **Wyprawa F. A. OSSENDOWSKIEGO do Afryki Podzwrotnikowej.**
Dla młodzieży początek seansów o g. 2 i 4.
Film polski w 9-ciu cześciach. - W rolach głównych: **M. Majdrowiczówna, Nina Wilińska, kap. B. Orliński** (słynny z raidu lotniczego Warszawa-Tokio) i inni
ORLĘ (LUNATYCZKA)
Rzecz dzieje się współcześnie w Warszawie i Zakopanem.
Ceny miejsc:
dla dorosłych: I-70, II-60, III-30 gr.
dla młodzieży: I 25, II 20, III 10 gr.

אַכטונג, פּאַביאַניצער גאַרדינען-פאַבריקאַנטען און סוחרים
דער נייעסטער סיסטעם צאַקען צו פער-שידענע גאַרדינען און דעקען
ווערען אויסגעפערטיגט אויף קראַפט ביי
לענטשיצקי, נאָוואָמיעסקאַ 28 פּאַרטער 86
בעמערקונג: שנעלע ליפערונג, רעעל און ביליג.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 33-16.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערען קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1 — 2
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורט-הילף	11½-1 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	1—2 זונ. 4-5
ד"ר וויינבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	12—2 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעליישטונגען, קראָנען, מאַסטען א. א. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
אַ רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען פאַר בעשטראַהלונג און דורכליכטונ-גען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman